دامەزرانی کۆماری کوردستان لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیکی فیدراڵدا

کوردستان

www. kurdistanukurd.com

ژمارە: ٤٨٢
چوارشەممە ـ ٢٩ی ڕەشەمەی ١٣٨٦ ـ ١٩ی مارسی ٢٠٠٨ ـ ١٥٠ تمەن ● ئۆرگانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

نەورۆزتان پیرۆز

خوێنەرانی بەڕێزی "کوردستان"!

ئەم ژمارەیەی "کوردستان" لە بەرەبەری جیژنی نەتەوەیی نەورۆزدا بڵاو دەبێتەوە. بەم بۆنەیەوە پڕ بەدڵ پیرۆزبایی لە هەموو خەڵکی کوردستانو هەموو کوردێك لە هەر جێگایەکی جیهانو هاونیشتمانانمان دەکەین. بەو ئاواتە کە نەورۆزی سەرکەوتنی یەکجاری نزیك بێو ڕۆڵەکانی نەتەوەکەمان نەك هەر لە باشوور لە بەشەکانی دیکەی کوردستانیش دا لە کەشێکی ئازاددا بە پیل بۆنە نەتەوەییەکانەوە بچن.

دەستەی نووسەرانو کارگێڕانی "کوردستان"

کۆنگرەی ١٤ی حیزبی دێموکراتی کوردستان:

پێی لەسەر ستراتژییەکی هاوبەش بۆ بزووتنەوەی کورد لە هەموو بەشەکانی کوردستان داگرت

کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان کۆتایی بە کارەکانی هێنا

دیمەنێك لە بەشدارانی چواردەیەمین کۆنگرەی حیزبی دێموکراتی کوردستان

لە ڕۆژانی ٦ تا ١٣ی مارسی ٢٠٠٨ (١٦ تا ٢٣ی ڕەشەمەی ١٣٨٦) چاردەیەمین کۆنگرەی حیزبی دێموکراتی کوردستان بەڕێوەچوو.

لە ڕێورەسمی دەست پێکردنی کۆنگرەدا، جگە لە ئەندامانی ڕێبەریو نوێنەرانی هەڵبـژێراوی کۆنفرانسەکانی حیزب لە کوردستانو دەرەوەی وڵات، چەندین تێکۆشەری لەمێژینەو کۆمەڵێك لە بنەماڵەکانی شەهیدانی حیزب بەشدار بوون.

ڕێورەسمەکە بە سروودی نەتەوایەتیی ئەی ڕەقیبو دەقیقەیەك بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە شەهیدانی ڕێگای ئازادی دەستی پێکرد. پاشان قادر وریا بە نوێنەرایەتی لەلایەن کومیتەی ئامادەکردنی کۆنگرە نوێنەرانو میوانانی کۆنگرەی بەخێرهاتن کردو لەم پێوەندییەدا وتەیەکی پێشکێش کرد. دواتر تێکۆشەری دێرین، فەتاح کاویان بە وتەیەکی کورت کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستانی کردەوە. هەروەها لەم ڕێورەسمەدا، ڕاپۆرتی کومیتەی ئامادەکردنی کۆنگرە پێشکێش کراو کۆمەڵێك لەو پەیامانەی بۆ کۆنگرەی ١٤ی حیزبی دێموکراتی کوردستان هاتبوون خوێندرانەوە. لە درێژەی ڕێورەسمی دەست پێکردنی کۆنگرەدا، کۆمەڵێك سروودو گۆرانی پێشکەش کران.

لە دوانیوەڕۆی ڕۆژی ١٦ی ڕەشەمەوە تا یەکەم سەعاتەکانی ٢٤ی ڕەشەمە، کۆنگرەی چاردەیەم ٨ ڕۆژی پڕ لە کارو چالاکیی تێپەڕ کرد. لە ماوەی ٨ ڕۆژ کاری بەردەوامو چەندین کۆبوونەوەدا، بەشدارانی کۆنگرە، یەك بە یەکی ئەو کارانەی لە دەستووری کاری کونگرە دا بوون هێنایانە بەرباس. ڕاپۆرتی کۆمیتەی ناوەندیی حیزب بۆ کۆنگرە، گەڵاڵەی بەرنامە و پێڕەوی نێوخۆی تازەی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان، ئارمی حیزب و بەڵگەنامەکانی دیکەی ئەم کۆنگرەیە، لە فەزایەکی تەواو دیمۆکراتیك دا لەلایەن بیروبۆچوونە جیاوازەکانەوە کەوتنە بەرباس و بڕیاری پێویستیان لە بارەیەوە درا.

کۆنگرە هەر وەك لەلایەن هێزو ڕێکخراوەو کەسایەتییە جۆراوجۆرەکانەوە پەیامی بۆ هاتبوو، بۆ زۆر لەو لایەنانەی بە تاسەوە چاوەڕوانی کارەکانی ئەم کۆنگرەیە بوون، پەیامی ناردوە. دوا بڕگەی کاری کۆنگرە هەڵبـژاردنی کۆمیتەی ناوەندی و ئەندامانی جێگر بوو کە دوایین ڕۆژی کاری کۆنگرە و بە دوای بەشداریی چالاکانەی ئەندامانی کۆنگرە لەم کارەدا و لە ململانێیەکی دیمۆکراتیك و دۆستانە دا، بەڕێوە چوو.

دوابەدوای هەڵبـژێرانی ئەندامانی ڕێبەری، کومیتەی ناوەندیی هەڵبـژێراوی کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان پێك هات. لەم کۆبوونەوەیەدا کومیتەی ناوەندی بەڕێز خالید عەزیزیی بە وتەبێژی خۆی هەڵبژاردو بە بەشدارانی کۆنگرەی ناساند.

بەشداریی ژمارەیەك لە ئەندامانی کومیتەی ناوەندی لە کۆنفرانسێکی چاپەمەنیدا

ڕۆژی یەکشەممە، ٢٦ی ڕەشەمە بە ئامادەبوونی ژمارەیەك لە هەواڵنێرانی دەزگاکانی ڕاگەیاندنی باشوورو ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە بنکەی دەفتەری سیاسی، کۆنفرانسێکی ڕۆژنامەوانی بۆ بەڕێزان خالید عەزیزی، وتەبێژی کۆمیتەی ناوەندی و مستەفا شەڵماشی، قادر وریا، کوێستان گادانی و هێمن سەیدی ئەندامانی تازە هەڵبـژێراوی کۆمیتەی ناوەندی پێك هات.

کۆنفرانسەکە بە دوای ڕاگرتنی دەقیقەیەك بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە یادی پێنج هەزار شەهیدی هەڵەبجە دەستی بە کار کرد و تێیدا کۆنگرەی ١٤ی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان و ئاکامەکانی و بەرنامە و پلانی داهاتووی حیزب شی کرانەوە. شایانی باسە کاك خالیدی عەزیزی لە سەرەتای ئەو کۆنفرانسەدا وتەیەکی پێشکەش کرد کە دەقەکەی لە لاپەڕی ٥ دایە. لە ژمارەی داهاتووی "کوردستان"دا ڕاپۆرتێك لەم بارەیەوە بڵاو دەکرێتەوە.

ڕاگەیەنراو:

کۆتایی چواردەیەمین کۆنگرەی حیزبی دێموکراتی کوردستان

خەڵکی ئازادیخوازی ڕۆژهەڵاتی کوردستان!

ئەندامانی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

گەلانی خەباتگێڕی ئێران!

دۆستانو دڵسۆزانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە سەرانسەری جیهان!

بە خۆشحاڵیو شانازییەوە ڕادەگەیەنین کە چواردەیەمین کۆنگرەی حیزبی دێموکراتی کوردستان دوای هەشت ڕۆژ کاروتێکۆشان، بەرەبەیانی ڕۆژی ٢٤ی ڕەشەمەی ١٣٨٦ (١٤ی مارسی ٢٠٠٨) سەرکەوتووانە کۆتایی بە کارەکانی خۆی هێنا. لە کۆنگرەی چواردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان دا نزیکەی دووسەد ئەندام لە نوێنەرانی کادرو پێشمەرگەکانی حیزب، ئەندامانی ڕێبەریی پێشوو،و نوێنەرانی ئەندامانی حیزب لە باشووری کوردستانو وڵاتانی جۆراوجۆری جیهانو ژمارەیەکیش لە ئەندامانی حیزب وەك میوان بەشدار بوون. کۆنگرە لە ڕێورەسمێکی بەرین دا بە بەشداریی ژمارەیەك میوانو چەندین بنەماڵەی شەهید بە وتەکانی تێکۆشەری دێرین فەتتاحی کاویان کرایەوە. هەر لەو ڕێورەسمەدا کۆمەڵێك لەو پەیامانەی لە لایەن حیزبو ڕێکخراو و کەسایەتییەکانی دوستی حیزب بۆ کۆنگرە هاتبوون خوێندرانەوە.

یەکەم بڕگەی کاری کۆنگرە بریتی بوو لە باس لە سەر ڕاپۆرتی سیاسی بۆ کۆنگرەی چواردەیەمی حیزب. ڕاپۆرتی سیاسی بە شێوەیەکی پوختو چڕوپڕ ئاماژەی بە چەندین تەوەری گرنگ لە بارەی پێوەندییە نێونەتەوەیییەکان، پێوەندیی زلهێزەکانو وڵاتانی دیکە، تیرۆریزم، زلهێزەکانو گەلانی زۆر لێکراو، سیاسەتی ئەمریکا بەرامبەر بە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست، مەسەلەی کورد، ئێران، هەلومەرجی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، حیزبی دێموکراتی کوردستانو بارودۆخی ئەم حیزبە دوای لەتبوون، ئەرکەکانی سەرشانی ئەندامانی حیزب، پڕۆژەو هەڵوێستەکانی حیزب لە بارەی پێوەندییە نێوخۆیییەکان، دروشمی ستراتژیكو هەروەها هێڵە گشتییەکانی ڕێبازی حیزب کردبوو. ڕاپۆرتی سیاسی بۆ کۆنگرە دوای چەندین سەعات باسو لێدوانی ڕاشکاوانەو ڕەخنەگرانەو دەسکاریی پێویست، بە زۆربەی دەنگی ئەندامانی کۆنگرە پەسند کرا.

٢

ڕاگەیەندراوی

کۆتایی چواردەیەمین کۆنگرەی حیزبی دێموکراتی کوردستان

تەوەرێکی دیکەی کاری کۆنگرە بریتی بوو لە باس لەسەر گەڵاڵەی بەرنامەو پێڕەوی نێوخۆی تازەی حیزب. لەم تەوەرەیەش دا ئەندامانی کۆنگرە بە بەشداریی چالاکانەیان لە باسەکانیان دا دەسکاریی پێویستیان لە گەڵاڵەی بەرنامەو پێڕەوی نێوخۆدا کردو بە زۆربەی دەنگ پەسند کرا.

بەرنامەو پێڕەوی نێوخۆی تازەی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە سەرنجدان بە هەلومەرجی نوێی کوردستان، ناوچەو جیهانو گرنگیدان بە گوتاری نەتەوەیی‌و پێویستیی دێموکراسی‌و پلۆرالیزمی سیاسی بۆ ئیدارەی کۆمەڵ‌و وڵاتو، دیسانترالیزە بوونی ئۆرگانیزاسیۆنی حیزب‌و کرانەوەی زیاتری حیزب لە نێوخۆو بەرووی دەرەوەدا ئامادەو پەسند کراوە.

لە درێژەی کاری کۆنگرەدا گەڵاڵەی بڕیارنامەیەکی گرنگ خرایە بەر نەزەری کۆنگرە کە پاش نەزەرات‌و تێبینی‌و دیالۆگێکی گەرم لە لایەن ئەندامانی کۆنگرەوە بەزۆربەی دەنگ پەسند کرا.

کۆنگرە لە درێژەی کارەکانی خۆی‌دا چەند پەیامی بۆ بنەماڵەی سەربەرزی شەهیدان، زیندانیانی سیاسی، خەڵکی خەباتگێڕی کوردستان، ڕووناکبیران‌و چالاکانی مەدەنی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان‌و هێزو لایەنەکانی دیکەی کوردستان نارد.

دوایین تەوەری کاری کۆنگرە هەڵبژاردنی ئەندامانی ئەسڵی‌و جێگری کۆمیتەی ناوەندیی حیزب بوو. لەم بەشەی کاری کۆنگرەدا ژمارەیەکی بەرچاو لە تێکۆشەران‌و ڕووناکبیرانی نێو حیزب، کەسانی لێهاتووو خاوەن ئەزموون‌و ژنانی ئەندام لە حیزب لە دەرەوەو کوردستان کاندیداتۆریی خۆیان ڕاگەیاند. ئەندامانی کۆنگرە بە گیانێکی بەرپرسانەو بە شێوەی نهێنی دەنگیان بە کاندیداتۆرەکانی جێگەی پەسندی خۆیان داو ئەو بەشەش سەرکەوتووانە کۆتایی هات.

خەڵکی خەباتگێڕی کوردستان!
دۆستانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە سەرانسەری جیهان دا!

کۆنگرەی چواردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان هەروەك چاوەڕوان دەکرا گەلێك بڕیارنامەو ڕاسپاردەی نوێی پەسند کردوون‌و دەرگایەکی نوێی بەرووی حیزبی دێموکراتی کوردستان دا کردۆتەوەو خوێندنەوەیەکی تازەی لە بارەی پێوەندی‌یە نێو خۆیی‌یەکانی حیزب‌و دێموکراتیزەکرانی زیاتری ئەم پێوەندی‌یانەو تێڕوانین بۆ دەرووەی حیزبی خستۆتە بەردەم داهاتووی تێکۆشانی ئەم حیزبە. لە کۆنگرەی چواردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان دا دروشمی ستراتیژیی حیزب ئاڵوگۆڕی بەسەردا هاتووەو دامەزرانی کۆماری کوردستان لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیك‌و فیدراڵ دا وەك دروشمی ستراتیژیی حیزب دیاری کرا. "حیزبی دێموکراتی کوردستان" ئەو ناوەی کە ئەم حیزبەی پێ دامەزراو پێی ناسرا وەك ناوی حیزب پێی لەسەر داگیرایەوەو پەسند کرا. کۆنگرە لە لێکدانەوەی سیاسی‌و بڕیارو پەسند کراوەکانی‌دا بایەخێکی تایبەتیی داوە بە پێویستیی یەکیەتی‌و هاوکاری چ لە ئاستی نەتەوەیی‌و چ لە ئاستی ڕۆژهەڵاتی کوردستان داو، ئەو پشتیوانییەی لە ئاستی جیهان دا بۆ خەباتی نەتەوە زۆر لێکراوەکان بەدی دەکرێ بەفاکتەرێکی گرنگ‌و بە قازانجی خەباتی ڕزگاریخوازانەی نەتەوەی کورد دەزانێ.

کۆنگرەی چواردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان خاوەنی زۆر تایبەتمەندیی نوێ‌و دێموکراتیك بوو کە تا ڕادەیەکی زۆر ئەم کۆنگرەیە لە کۆنگرەکانی پێشووی ئەم حیزبە جیا دەکاتەوە. ڕێژەی بەشداریی ژنان لەم کۆنگرەیەدا بەر چاوتر لە ڕابردوو بوو و، دەستەبەر بوونی حوزووری ئەوان لە ئاستی ڕێبەرایەتی لەم کۆنگرەیەدا ڕچەشکێن بوو. بۆ یەکەم جار لە مێژووی ئەم حیزبەدا ڕێژەی بەشداریی ژنان لە ڕێبەریی حیزب دا نزیك لە ٢٠٪ ە. ڕادەی بەشداریی نوێنەران لە بەدەنەی حیزبدا بێ وێنە بوو. پەڕاکەندەیی جوغرافیایی ئەندامانی حیزب زۆر بەربڵاوو فرەوان بوو و ئەندامانی ئاشکرای حیزب لە شوێنە دوورو نزیکەکانی جیهان‌و کوردستان بە ڕێژەیەکی زۆر کە لە مێژووی حیزب دا نەدیتراوە نوێنەریان بۆ کۆنگرە ناردبوو. ڕادەی جۆراوجۆری لە بیروبۆچوونی جیاوازدا لە تایبەتمەندییە هەرە بەرچاوەکانی کۆنگرەی چواردەیەمی حیزب بوو.

گیانی ڕەخنە گرتن، بەشداریی چالاکانە لە باس‌و مناقشەکان‌دا بە شێوەیەکی ڕاشکاوانەو شارستانیانە باڵی بەسەر کەشوهەوای کۆنگرەدا کێشابوو و کەشی ئازادو ئازایەتیی ئەندامانی کۆنگرە بوون بە هۆی ئەوە کۆنگرەیەکی شایانی حیزبی دێموکراتی کوردستان پێك بێ‌و سەرکەوتووانە کۆتایی بە کارەکانی بێنێ.

سەرکەوێ خەباتی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە پێناوی دامەزراندنی کۆماری کوردستان لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیك‌و فیدراڵ دا

بڕووخێ ڕێژیمی کۆنە پەرستی کۆماری ئیسلامیی ئێران

سەرکەوێ بەرنامەو ئامانجەکانی کۆنگرەی چواردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان

کومیتەی ناوەندیی حیزبی
دێموکراتی کوردستان
٢٥ی ڕەشەمەی ١٣٨٦
١٥ی مارسی ٢٠٠٨

بەیاننامە

بە بۆنەی ٨ ی مارس ڕۆژی جیهانیی ژنەوە

ڕۆژی هەشتی مارس ڕۆژی جیهانیی ژن دەرفەتێکە بۆ بەرزڕاگرتنی ڕەنج و تێکۆشانی هەموو ئەو مرۆڤە سەربەرزانەی لە پێناوی هاوڕێزیی ڕەگەزیدا خەبات دەکەن. ئەوە کە هێندێک جار ڕۆژی هەشتی مارس، ڕۆژی جیهانیی ژن، وەک تاکە ڕۆژی ژن لە ساڵدا ناودەبرێ، دربڕی ئەو ڕاستییە تاڵەیە کە هێشتا لە نێوان دادپەروەرییەکی کۆمەڵایەتیی تێکەڵ بە هاوڕێزیی ڕەگەزی لە لایەک و واقعی تاڵی کۆمەڵایەتیی کۆمەڵگاکاندا، بۆشاییەکی بەرفراوان هەیە. ئەگەر هاوڕێزیی ڕەگەزی هێشتا لە نێو پێشکەوتووترین کۆمەڵگا هاوچەرخەکانیشدا بەتەواوی نەچەسپاوە، ئەوا بێگومان بارودۆخەکە لە نێو کۆمەڵگا پەرەئەستێنەکانی وەک کۆمەڵگای کوردەواریی ئێمەدا زۆر لەوەش خراپترە.

نایەکسانییەکی ساختاری کە پشت بە کولتوورێکی پیاوسالارانەی ڕەگداکوتاو دەبەستێ، بەجۆرێک فۆڕمی بە شێوەی بیرکردنەوە و ڕەفتاری کۆمەڵایەتیی ئێمە لە واتا بەرفراوانەکەیدا بەخشیوە، کە ئیتر زەحمەتە بوارێکی ژیان ببینینەوە کە ئەو نابەرابەرییە تێیدا ڕەنگی نەدابێتەوە. دانپێدانانێکی زۆر سەیریش نیە ئەگەر بڵێین ئەو نابەرابەری و کەموکوڕییانە ڕەنگدانەوەی خۆی لە نێوگۆڕەپانی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازانەی کوردیشدا بووە. ڕاستییەکەی ئەوەیە کە ڕۆڵی ژن لە گوتاری ناسیۆناڵیستیی کوردیشدا زۆر لە نموونە هاوشێوەکانی لە نێو وڵاتان و گەلانی دیکەی جیهاندا جیاواز نەبووە. ژنان ئەگەر لە لایەکەوە نەخشێکی بەرچاویان لەو بزووتنەوەیەدا، چ وەک تاکەکەس و چ وەک ئەندامی بنەماڵە گێڕاوە، بەهەمان شێوە لە ڕەنج و کارەسات و نەهامەتییەکانی ئەو بزووتنەوەیەشدا بەشداربوون. نەخشی جیاجیای ژنان لەو بزووتنەوەیەدا جا چ وەک پێشمەرگە، چ وەک دایک یان ژن و منداڵی پێشمەرگە و چ وەک دایک یان ژن و منداڵی شەهیدانی ئەو بزووتنەوەیە، تۆماری زیندووی ڕەنج و ئازاری ژنانی کۆمەڵگا و نەتەوەکەمانن.

ئەگەر خەسڵەتە کولتوورییەکانی کۆمەڵگای کوردەواری بە شێوەی خۆی نایەکسانییەکی ساختاریی بە سەر ژنانی کۆمەڵگاکەماندا سەپاندوە، ژیان لە سایەی سیستمی دینسالار و دواکەوتووانەی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێراندا، ڕەنجێکی دووقات و بگرە چەند قاتی بەسەر ژنانی ستەملێکراوی کۆمەڵگای کوردەواریی ئێمەدا سەپاندوە.

بە لەبەرچاو گرتنی ئەو ڕاستییانەی سەرەوە، سەرنجدانێکی گشتی لە هەلومەرجی کۆمەڵگای ئێمە، دوو ڕەهەندی بەڕواڵەت پێچەوانە لە ژیانی ژنان دەهێنێتە بەرچاو: ڕووکارێکی هەلومەرجەکە دیمەنی تەنگ‌پێهەڵچندراویی ژنان بە دەست دابونەریتە کۆنەپەرستانەکانەوە، هەڵاواردنێکی چەند قاتی ڕەگەزی وەک ژنی کورد لە ئێراندا، توندوتیژیی بنەماڵەیی لە واتا بەرفراوانەکەیدا و؛ زەبروزەنگی شەرەفپارێزانە و گەلێک جۆری دیکەی هەڵاواردن و ابەرابەریی کولتووری و سیاسی و یاساییمان دەهێنێتەبەرچاو. بەڵام ئەو دۆخە نالەبارە تەنیا ڕووکارێکی مەسەلەکەیە؛ لەو شوێنەی ستەم هەیە بەرەنگاربوونەوەش دروست دەبێ: ئەگەر ژنانی کورد بەگشتی لە ژێر نیری کولتووری باوکسالارانەی کۆمەڵگاکەماندا مێژوویەکی دوورودرێژی هەڵاواردن و ستەملێکراوییان ئەزموون کردووە، بەڕووی ئەودیوی مەسەلەکەدا، ئێمە ڕۆژانە شایەتی ئاخێزی بزووتنەوەی ژنان و وەدرکەوتن و تێکۆشانی بوێرانەی کیژان و ژنانی پێگەیشتوو و تێگەیشتووی کوردستانین، جا چ لە بەرامبەر دابونەریتە دواکەوتووانەکانی کۆمەڵگادا و چ لە بەرامبەر زۆردارانی کۆنەپەرستی حاکم بە سەر ئێران و کوردستان دا.

کەواتە زۆرمان نەگوتوە ئەگەر بڵێین؛ کێشەی ژنان و مەسەلەی نایەکسانیی ڕەگەزی تەنیا شتێک نیە کە بەرپرسایەتیی ئەخلاقیمان بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی دیاردە دزێوە کۆمەڵایەتییەکان لا دروست بکا؛ کێشەی هەڵاواردن و نایەکسانیی ڕەگەزی، هەوێنی بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتیی خاوەن ئایندەیە کە دەبێ بزووتنەوەی سیاسیی ئێمەش پشتی بگرێ، یارمەتی بە گەشە سەندنی بکا و هەوڵ بۆ قووڵبوونەوە و فراوانبوونەوەی لە سەر ئاستە جیاجیاکانی ژیانی کۆمەڵایەتی بدا.

حیزبی دێموکراتی کوردستان، کە بە دروشمی نوێبوونەوەوە پێ دەنێتە نێو قۆناغێکی نوێ و گرینگی خەباتی هەقخوازانەی خۆی، لە گەڵ پیرۆزباییکردن لە ڕۆژی جیهانیی ژن، بەڵێن بە هەموو مرۆڤە پێشکەوتوو و یەکسانیخوازەکانی کۆمەڵگای کوردستان دەدا کە هەموو هەوڵی خۆی بخاتە گەڕ هەتا ژنان لە چوارچێوەی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازانەی ئێمە دا نەک هەر بەستێنی بەشداریکردنێکی چالاکانەیان بۆ بڕەخسێ، بەڵکوو بە ئەرکی سەر شانی خۆی دەزانێ کە کەڵک لە هەموو توانا ماددی و مەعنەوییەکانی خۆی لە پێناوی ئاڵوگۆڕیی بنەڕەتی لە شێوەی بیرکردنەوە و کولتووری هێشتا پیاوسالارانەی کۆمەڵگا، بە قازانجی ژنان و بزووتنەوە ڕەواکەیان وەر بگرێت.

سڵاو لە ڕۆژی جیهانیی ژن!

سڵاو لە ژنانی تێکۆشەر و هەموو خەباتکارانی ڕێگای هاوڕێزی!

دەفتەری سیاسیی
حیزبی دێموکراتی
کوردستان
٢٠٠٨/٣/٨
١٣٨٦/١٢/١٨

هەوڵەکانمان بۆ گۆڕینی دیموکراتیك لەنێو حیزب و کۆمەڵ بخەینە گەڕ

هەواڵەکان

سەردەشت

چالاکیی تەبلیغاتیی تێکۆشەرانی حیزب

شەوی ٢٣ی رەشەمە، ئەندامانی حیزب لە شاری سەردەشت لە پێوەندی لەگەڵ بایکۆتی هەڵبژاردنەکانی مەجلیس دا، وێڕای پیرۆزبایی جەژنی نەتەوەیی نەورۆز، لەو شوێنانەی خوارەوە بە شێوەیەکی بەربڵاو دروشم و بڵاوکراوەکانی حیزبیان خستە بەرچاوی خەڵك:

گەڕەکی گردە سوور، مزگەوتی کانیخان، بلواری حەوتی تیر، شەقامی جەدیدی ئیستادیۆم، شەقامی بەناو عوسمان بەریاجی، شەقامی پیروزی، شەقامی ئیمام خومەینی، کەمەربەندی، جادەی بێوران، دەوروبەری بیمارستانی سەردەشت، گەڕەکی قەبران، سێ ڕای ژاژۆکەی، شەقامی دەبیرستانی ئیمام، پێش دانشگاهیی کچان.

سەقز

لیباس شەخسییەکان رێگە لە کۆبوونەوەی ژنان دەگرن

کۆمەڵێك لە ژنانی شاری سەقز بە بۆنەی رۆژی جیهانیی ژن "٨ی مارس"، لە مەیدانی هەڵۆی سەقز کۆدەبنەوە تا رێورەسمێك بە بۆنەی ئەو رۆژەوە پێك بێنن. بەڵام هێزەکانی رێژیم بە پەلە بە کابڵو باتۆمەوە دەرژێنە شوێنی کۆبوونەوەکەو زوو بڵاوەیان پێ دەکەن. دوای بڵاوە پێکردنی ژنان، کۆمەڵێك لاو و گەنجی خوێن گەرم دەستیان کرد بە تەقاندنی تۆقتۆقیلکە (ترقە) و بۆ ماوەیەك دەستیان کرد بە شادی کردن.

نەڵاس

تێکهەڵچوونی نێوان خەڵك‌و هێزی ئینتزامی

١٦ی رەشەمە هێزەکانی ئینتزامی رێژیم لە شارۆچکەی نەڵاس هێرشیان کردە سەر ماشێنی کاسبکارانی ناوچەو لە ئاکام دا لەگەڵ بەرگریی خەڵکی قارەمانی نەڵاس بەرەوروو بوونەوەو شووشەی ماشینەکانیان شکێنرا.

مەهاباد

بڵاو بوونەوەی حەبی هۆشبەر (روانگردان) بە شێوەیەکی بەرین

جۆرێك حەبی هۆشبەر بە ناوی (روانگردان ئیکس) بە شێوەیەکی بەربڵاو لە شاری مەهابادا بڵاو بۆتەوە. ئەو حەبانە لە وێنەو فۆرمی جوان‌و جۆراوجۆرو سەرنج راکێش وەك دڵ، وێنەی ئاژەڵان‌و.... لە بەر دەستی خەڵك دان‌و تائێستاش بەکارهێنانی ئەو حەبانە کارەساتی گیانیی گەورەی لێ کەوتوتەوە. هەر لەو پێوەندییەدا رێکەوتی ١٥ی رەشەمە دوو لاوی ١٨و ٢٤ ساڵە دوای بەکارهێنانی ئەو حەبانە گوازرانەوە بۆ نەخۆشخانە.

ئیدارەی ئیتلاعات لە مەهاباد پێش بە رەشبەڵەکی کوردی دەگرێ

ئیدارەی ئیتلاعاتی شاری مەهاباد لە فەرمانێك دا بە خاوەنی هەموو تالارو سالۆنەکانی جێژن‌و زەماوەندی ئەو شارەیان راگەیاندوە کە نابێ کوڕان‌و کچان پێکەوە بچنە نێو ئەو سالۆنانەو هەڵپەڕکێ بکەن.

ئێستا خەڵکی شار بۆنەو زەماوەندەکان لەنێو کۆڵانەکاندا بەرێوە دەبەن‌و ئامادە نین مل بۆ ئەو داواکارییەی ئیتلاعات دانەوێنن.

بەهۆی تەقینەوەی پەرامێز کچێك گیانی لەدەست دا

کچێك بە ناوی شەمێران فەقێ نەبی تەمەن ١٧ ساڵە دانیشتووی گوندی ئیزۆپ لە نێوان کۆیە - چوار قورنە بە هۆی تەقینەوەی پەرامێز سووتاو و دەستبەجێ رەوانەی نەخۆشخانەی ئیمرجێنسیی شاری سلێمانی کرا. بەڵام بە داخەوە بە هۆی زۆریی رێژەی سووتانەکەی رۆژێك دواتر گیانی لەدەست دا.

بەم بۆنەیەوە سەرەخۆشی لە بنەماڵەی‌و کەس‌و کاری شەمێرانی جوانەمەرگ دەکەین.

مەهاباد

کۆچی دوایی ئەندامێکی رێکخستنی نهێنیی حیزب

رێکەوتی ٢٠ی رەشەمە، ئەندامێکی رێکخستنی نهێنیی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە ناوی "عەبدولرەحمان دوونان" کوڕی حاجی خەلیل خەڵکی گوندی سەرچناری ناوچەی چۆمی مەجیدخانی سەر بە شاری مەهاباد لە تەمەنی ٦٧ ساڵیدا کۆچی دوایی کرد.

بەو بۆنەیەوە سەرەخۆشی لە بنەماڵە و کەسوکاری و خەڵکی ناوچەی چۆمی مەجیدخان دەکەین.

مەهاباد:

٣ ئەندامی بنەماڵەیەك گیانیان لە دەست دا

رۆژی ٣شەممە، ٢١ی رەشەمە ٣ ئەندامی بنەماڵەیەك لە کۆڵانی هەمزە ئاوارەی سەر مەیدانی ئیستقلالی شاری مەهاباد گیانیان لە دەست دا.
زارا ئەحمەدزادەو کچێکی ٣ ساڵەی بە ناوی ژاکاو بە هۆی بەکار هێنانی شلەی پاککەرەوە (مایع سفیدکننده) لە حەمامدا خنکان و گیانیان لە دەست دا. پاش ئەوەی ئەبوبەکر باڵوێز، مێردی زارا دەگەڕێتەوە ماڵ و چاوی بە تەرمی ژن و منداڵەکەی دەکەوێ، تووشی راوەستانی دڵ دەبێ و گیانی لە دەست دەدا.

زیندانیی سیاسی "کاوە عەزیز پوور" دیسان گوێزرایەوە بۆ نەخۆشخانە

"کاوە عەزیز پوور" کە لە زیندانی شاری مەهاباد دەستبەسەرە لەبەر بارودۆخی نالەباری جەستەیی‌و رووحیدا

رێکەوتی ١٥ی رەشەمە بۆ جاری دوویەم رەوانەی نەخۆشخانە کرایەوە.

ناوبراو تەمەنی ٢٥ ساڵەو خەڵکی ئاوایی "دریاز"ی مەهابادەو ماوەی دوو ساڵ‌و نیو لەمەوبەر لەلایەن هێزەکانی رێژیمەوە بە تۆمەتی هاوکاری لەگەڵ حیزبە کوردستانییەکان دەسبەسەر کراوەو لە ژێر ئازار و ئەشکەنجە دایە.

سپاس‌و پێزانین

لە رێکەوتی ٢٠٠٨/٢/١٦ ئازیزی بنەماڵەکەمان‌و کادری بەوەجی حیزبی دێموکراتی کوردستان کاك «محمدگادانی» لە وڵاتی نۆروێژ لە تەمەنی ٦٨ ساڵیدا کۆچی دوایی کردو بە دوای ئەودا «عصمت خانم گادانی» کچی گەورەی کاك حاجی سمایل گادانی تووشی جەڵدە هات‌و ماڵئاوایی لێ کردین.

لە رۆژی کۆچی کاك محمدەوە تا ئێستا

لە ناوخۆی وڵات بە گشتی‌و بەتایبەتی لە شاری مەهابادو دەوروبەرو هەروەها لە نۆروێژو سوئیدو زۆربەی وڵاتانی ئورووپایی‌و ئەمریکاو ئوستراليا‌و لە کوردستانی باشوور، هاونیشتمانان‌و حیزبە کوردستانی‌یەکان بە تێکڕاو حیزبی دێموکراتی کوردستان بەتایبەتی‌و رێکخراوە جۆراوجۆرەکان‌و کەسایەتی‌یەکان بەم بۆنەیەوە هاودەردو هاوخەممان بوون‌و بە هەر شێوەیەك بۆیان لوا بێ لە رێگەی تەلەفون، ئیمێل‌و نامەو یا بە ئامادە بوونی خۆیان لە رێوڕەسمی بە خاك سپاردنی ئازیزانی کۆچ کردوومان لە ئۆسلۆو مەهاباد، بە بەشداریی بەرینیان لە پرسەو سەرەخۆشیی چەند رۆژە لە شارەکانی مەهاباد، ئۆسلۆ پایتەختی نۆروێژ، ئۆرۆبرۆ لە سوئێدو ڤیەن پێتەختی ئۆتریش‌و شاری کۆیەی کوردستانی باشوور هاوبەشی هەڵگرتنی ئەو خەمە گەورەیان دەگەڵ کردووین‌و بە راستی قورسایی باری گرانی پەژارەی لە دەستچوونی ئەو خۆشەویستانەیان لە سەر شان‌و دەروونمان کەم کردۆتەوە.

بەم هۆیەوە سپاسی بێ‌پایانی خۆمان لەو هەموو دڵسۆزی‌و هاوسۆزی‌و هاوخەمییەتان دەردەبڕین‌و مەمنوونی لوتفی بێ‌دریختانین. جێگەی خۆیەتی کە لێرەدا مەمنوونیەتی خۆمان لە هاوکاری دڵسۆزانەی کۆمیتەی حیزبی دێموکرات لە نۆروێژو کارگێڕانی کورد کاناڵ‌و رادیۆ دەنگی کوردستان دەربڕین.

ئێمەش بە نۆبەی خۆمان بەڵێن دەدەین هەتا هەین لە رێگەی رزگاریی کوردو کوردستان دا تێکۆشین‌و داوای تەمەن درێژی بۆ هەموو ئێوە خۆشەویستان دەکەین‌و سەرکەوتنتان بە ئاوات دەخوازین.

بە حورمەتەوە
بنەماڵەی گادانی
١٦ی رەشەمەی ١٣٨٦

پێشێل کردنی مافی مرۆڤ لە ئێراندا روو لە هەڵکشانە

وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا لە راپۆرتی ساڵانەی مافی مرۆڤی خۆی‌دا کە رۆژی سێ‌شەممە بڵاو کرایەوە، رایگەیاندوە دۆخی مافی مرۆڤ لە ئێران لە ساڵی ٢٠٠٧دا خراپتر لە رابردوو بووە.

بە پێی ئەو راپۆرتە کە باس لە دۆخی مافی مرۆڤ لە زیاتر لە ١٩٠ وڵاتی جیهان دەکا، کۆماری ئیسلامیی ئێران رێگا بە هاووڵاتان نادا لە رێگەی هەڵبژاردنی ئازادو عادڵانە، ئاڵوگۆڕی سیاسیی ئاشتی خوازانە پێك بێنن. راپۆرتەکە دەڵێ:" هەواڵی ئێعدامی ناڕەوا بە دوای دادگایی ناعادڵانە لە ئێراندا بڵاو بوونەتەوەو هێزە ئەمنیەتییەکانی رێژیم هاووڵاتان بە تاوانی سیاسی دەڕفێنن. شکەنجە و سزای بە فەرمی قەدەغەکراو وەك بەردەباران، پەڕاندنی ئەندامی لەش، قامچی‌و کەڵك وەرگرتن لە شێوازی نایاسایی دژی نارازییان و زیندانی کردنیان هەروا درێژەی هەیە."

لەو راپۆرتەدا رەخنە لە نەبوونی دەزگایەکی دادی سەربەخۆو بەڕێوەنەچوونی موحاکمەی تاوانباران بە شێوەیەکی ئاشکراو عادڵانە لە کۆماری ئیسلامی دا گیراوە.

بەربەست کردنی ئازادیگەلی مەدەنیی وەك ئازادیی رادەربڕین، چاپەمەنی، کۆڕو کۆبوونەوە، پێکهێنانی ئەنجومەن و هەروەها رێگە نەدان بە ئازادیی ئایینی و بەکارهێنانی توندوتیژی و سنووردانانی سیاسی و کۆمەڵایەتی دژی ژنان، گرووپە میللی و ئایینییەکان بەشێك لە ئاماژەکانی ئەو راپۆرتەن.

سەرچاوە: ماڵپەڕی "رادیو فردا"

سویس

کۆبوونەوەی کۆمیتەی حیزب لەگەڵ کومیتەی کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی کوردستان - رەوتی چاکسازی‌و گەشە

رێکەوتی ٩ی مارس شاندێکی کۆمیتەی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە سویس پێکهاتوو لە بەرێزان رەحیم رەحمانزادەو رەحمەت ئیبراهیمیان ئەندامانی کۆمیتەو زاهید شاعیری بەرپرسی کۆمیتەی ناوچەی بازڵ‌و فاتح رەسووڵی لەگەڵ شاندێکی کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی کوردستان - رەوتی چاکسازی‌و گەشە پێکهاتوو لە بەرێزان عوسمان تازیك، تەها شەکرریزو مەسعوود رێواسی کۆبووە.

لەم دانیشتنەدا بارودۆخی ئێستای ئێران‌و کوردستان کەوتنە بەرباس‌و لەسەر هاوکاریی دوولایەنە لە بۆنە نەتەوەیی‌و حیزبی یەکان‌و پێوەندی لەگەڵ حیزب‌و رێکخراوە کوردستانی‌و سویسییەکان پێداگیرایەوە.

فینلاند

بەرێوەچوونی رێورەسمێك بەبۆنەی ٨ی مارس

رێکەوتی ٨ی مارس بەبۆنەی رۆژی جیهانیی ژن لەلایەن کۆمیتەی یەکیەتیی ژنانی دێموکراتی کوردستانی ئێران رێورەسمێکی تایبەت لە شاری تۆرکۆ بەرێوەچوو. لەو رێوسمەدا کە لەلایەن کیژانی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی رۆژهەڵاتی کوردستانەوە بەرێوەچوو ئەم پەیامانە خوێندرانەوە

- یەکیەتیی ژنانی دێموکراتی کوردستانی ئێران - کومیتەی فینلاند
- حیزبی دێموکراتی کوردستان - کومیتەی فینلاند
- یەکیەتیی لاوانی رۆژهەڵاتی دێموکراتی کوردستان - کۆمیتەی فینلاند
- کۆمەڵەی شۆڕشگێری زەحمەتکێشانی کوردستانی ئێران
- رێکخراوی کوردستانیی حیزبی کومونیستی ئێران (کۆمەڵە)
- پارتی ژیانی ئازادیی کوردستان (پژاك) - کومیتەی فینلاند
- کۆمەڵەی کوردیی شاری تۆرکۆ
- بزووتنەوەی دێموکراتیکی یارسان - فینلاند
- پارتی دێموکراتی کوردستان ، رێکخراوی فینلاند
- رێکخراوی فینکورد
- یەکیەتیی لاوانی کوردستان، فینلاند
- ناوەندی چاك

لە برگە جۆراوجۆرەکانی رێوڕەسمەکەدا شێعرو گۆرانی‌و شانۆ پێشکەش کرا.

هەڵوێستەیەك لە سەر کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان

قادر وریا

چارەسەری کێشەی کورد لە وڵاتی ئێران لە روانگەی بەرنامەی نوێی حیزبی دێموکراتی کوردستانەوە لە سەر بناغەی پێکەوە ژیانی داخوازانەی نەتەوەکانی ئێران‌و دابین بوونی مافی دیاریکردنی چارەنووس بۆ گەلی کورد لە رێگای دامەزرانی کۆماری کوردستان لە ئێرانێکی دێموکراتیك‌و فیدراڵ دایە.

هەروەك لە بەیاننامەی رۆژی ١٥ی مارسی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان دا هاتوە، لە رۆژانی ٦ تا ١٤ی مارسی ٢٠٠٨ (١٦ تا ٢٤ی رەشەمەی ١٣٨٦ی هەتاوی) چواردەیەمین کۆنگرەی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە بنکەی دەفتەری سیاسیی ئەم حیزبە بەڕێوەچوو. کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان هەروەك چاوەڕوان دەکرا، لە کەش‌و هەوایەکی تەواو دێموکراتیك دا ئەو کارو ئەرکانەی لە دەستووری کاری ئەم کۆنگرەیەدا بوون، هێنانیە بەرباس.

کۆنگرەی ئەمجارەی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە جۆرێك رێك خرا بوو کە بتوانێ نوێنەرانی جۆراوجۆرییەکانی نێو حیزب‌و هەڵگرانی روانگەو بۆچوونە جیاوازەکان لە دەوری یەك کۆبکاتەوە. نوێنەران‌و بەشدارانی کۆنگرە کە خۆیان لە ٢٠٠ کەس دەدا دەرەتانی ئەوەیان هەبوو لە هەر کام لە برگەکانی کاری کۆنگرەداو لە بارەی هەریەك لەو بەڵگانامانەی هەڵسەنگاندن‌و پەسندکردنیان لە دەستووری کاری کۆنگرەدا بوو، بەو پەری سەربەستی‌یەوە بیروڕای خۆیان دەربڕن، کەم‌و کووڕی‌و ناتەواوییەکان دەستنیشان بکەن‌و پێشنیارو بەدیلی خۆیان بێننە گۆڕێ.

کۆنگرە بە هەست کردن بە پێویستیی ریفۆرم‌و نوێبوونەوە لە حیزبی دێموکراتی کوردستان داو وەك وڵامدانەوەی گونجاو بەو چاوەڕوانییانەی لە نێو خۆو دەرەوەی حیزب لەم پێوەندی‌یەدا پێك هاتبوون، بە چاوێکی رەخنەگرانە، ئاوڕی لە رابردووی حیزب دایەوەو هەڵوێست‌و پرۆژەکانی لەمەودوای حیزبی دێموکراتی کوردستانی بە سەرنجدان بەو پێویستی‌یە پەسند کرد. راپۆرتی کومیتەی ناوەندیی

حیزب بۆ کۆنگرەی چاردەیەم کە لە داهاتوویەکی نزیك دا دەکەوێتە دەست ئۆگرانی ئەم حیزبە، لێکۆڵینەوەیەکی واقیع بینانەی لە بارەی هەلومەرجی نێونەتەوەیی‌و گۆڕان‌و فاکتەرەکانی پێوەندیدار بە خەباتی نەتەوەی کورد لە خۆ گرتوەو لە بەر روناکایی ئەم لێکدانەوەیەدا، ئەرکەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان‌و پرۆژەکانی ئەم حیزبە بۆ چالاك بوونەوەو بەئەستۆگرتنی رۆلێکی زیاتر لە بەرەوپێشبردنی خەباتی نەتەوایەتی‌و ئازادیخوازانەی خەڵکی رۆژهەڵاتی کوردستان دا خستوونە روو.

بەرنامەی تازەی حیزبی دێموکراتی کوردستان کە کۆنگرەی ١٤ی ئەم حیزبە پەسندی کردوە، رەنگدانەوەی ویستی نەتەوەیی‌و دێموکراتیکی ئێستای خەڵکی کوردستانە. چارەسەری کێشەی کورد لە وڵاتی ئێران لە روانگەی بەرنامەی نوێی حیزبی دێموکراتی کوردستانەوە لە سەر بناغەی پێکەوە ژیانی داخوازانەی نەتەوەکانی ئێران‌و دابین بوونی مافی دیاریکردنی چارەنووس بۆ گەلی کورد لە رێگای دامەزرانی کۆماری کوردستان لە ئێرانێکی دێموکراتیك‌و فیدراڵ دایە. بنەماکانی پێکهاتەی کۆماری کوردستان، جۆری پێوەندیی ئەو کۆمارەو دەوڵەتی فیدراڵ‌و پرەنسیپ‌و ئەرکە گرینگەکانی ئەو کۆمارە لە بەرنامەی نوێی حیزبی دێموکراتی کوردستان دا بە جۆرێك دارێژراون کە هەم لە خزمەت پاراستنی بەرز راگرتنی پێناسەی نەتەوەیی کوردو فراوان کردنی مافی بەشدار بوونی ئەم نەتەوەیە لە دەسەڵاتی سیاسی دابن، هەم پارێزەرو پەرەپێدەری دێموکراسی‌و مافی مرۆڤ لە نێو کۆمەڵ‌و ژیانی سیاسی‌و کۆمەڵایەتی دابن. پشتیوانی لە گەشە سەندنی کۆمەڵگەی مەدەنی لە کوردستان‌و بەستێن سازی بۆ دووبارە بنیاتنانەوەی شێوەی پێوەندیی دوولایەنەی نیوان کۆمەڵ‌و حکوومەت لە سەر بنەمای فەرهەنگێکی دێموکراتیك‌و بایەخدان بە دادپەروەریی کۆمەڵایەتی لە کۆمەڵدا لەو پرەنسیپ‌و ئەرکە گرنگانەن کە کۆماری کوردستانیان پێ دەناسرێتەوە.

حیزبێك کە رزگاریی نەتەوەکەی‌و ئازادیی تاکەکانی نێوکۆمەڵی بەلاوە گرنگ بێ‌و لە پێناویان دا خەبات بکا، دەبێ ئەم ئازادییە بۆ ئەندامانی خۆی‌و تاکەکانی پێکهێنەری حیزبەکەش دەستەبەر بکا. پێڕەوی نێوخۆی حیزبی دیموکراتی کوردستان کە لە چواردەیەمین کۆنگرەی ئەم حیزبەدا پەسند کراوە، شایەدی بۆ جێگیربوونی ئەم تێگەیشتنە نوێیە لەنێو حیزبی دیموکراتی کوردستان دەدا. ئەم حیزبە کە لە کۆنگرەی دەیەمی خۆیەوە مافی کەمایەتی‌و ئازادیی دەربڕینی بیروڕای جیاوازو تەنانەت پێچەوانەی سیاسەتی رەسمیی حیزبی لە نێوخۆی حیزبەکەی‌دا بەرەسمی ناسیبوو، لەم کۆنگرەیەدا "بوونی گرووپ‌و فراکسیۆنی ئاشکرای فیکری‌و سیاسی لە نێوخۆی حیزب دا"ی بە ڕەسمی ناسی‌و بەم هەنگاوە رەچەشکێن‌و ئازایانەیە، بڕوای خۆی بە رێفۆرم‌و نوێبوونەوە نیشان دایەوە. دیسانترالیزە کردنی ئۆرگانیزاسیۆنی حیزب‌و رەخساندنی دەرەتان‌و بوار بۆ هاوبەشی (مشارکت)ی هەرچی زیاتری ئەندامان لە بڕیاردان‌و سیاسەت دارشتن‌و بەڕێوەبردنی حیزب دا، کە لە پێرەوی نێوخۆی تازەی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا بە روونی بەدی دەکرێ، ئەم خاڵە گرینگەیە کە ئێستاو رابردووی ئەم حیزبە لێك جیا دەکاتەوە. ئەم گۆڕانە بە تایبەتی لەو روانگەیەوە شیاوی لێ وردبوونەوەو بایەخ پێدانە کە حیزب بە هەر رادەیەك پتر لە نێوخۆی دا بەرەوکرانەوە بڕوا، لەگەڵ نەتەوەو کۆمەڵگاو خەڵکی دەرەوەی حیزب دا کراوەتر دەبێ‌و دەرگاو پەنجەرەکانی بەڕووی ئەوان دا، زیاتر دەکاتەوە.

رێبەرییەك کە کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبی دیموکراتی کوردستان هەڵی بژاردوە، بە رێکەوت نەبووە. تەرکیبی ئەو رێبەرییەو تواناکانی، دەری دەخا کە کۆنگرە بە ئاگایی‌یەکی زۆرەوەو بە سەرنجدان بەو ئەرکە قورسانەی، کۆمیتەی ناوەندی لە قۆناغی نوێی تێکۆشانی حیزب دا دەکەونە سەرشانی، رێبەریی بۆ حیزب هەڵبژاردوە. لەم رێبەرییەدا، کۆمەڵێك سیمای لە مێژینە، بە ئەزموون‌و شوێندانەر، لەگەڵ رێژەیەکی بەرچاو لە لاوانی پێگەیشتوو کە هەڵگری بیرو بۆچوون‌و خوێندنەوەی نوێن، شانبەشانی کۆمەڵێك ژنی بڕوا بەخۆو یەکسانیخواز پێکەوە کار دەکەن بۆ ئەوەی حیزبی دیموکراتی کوردستان بکەن بەو حیزبە کە نەسلەکانی ئەمڕۆی کوردستان ئارەزووی دەکەن. بوونی سیما ناسراوو خوشەویستەکانی دیموکرات لە ناوچە جۆراوجۆرەکانی کوردستان لەم رێبەرییەداو هەروەها زیادبوونی رێژەی کادرەکانی دەرەوەی وڵاتی ئەم حیزبە لە رێبەرایەتی‌دا، زەمینە بۆ چالاکبوونی حیزب‌و پەرەگرتنی تێکۆشانی هەم لە ناوچە جۆراوجۆرەکانی کوردستان‌و هەم لە وڵاتە جیاوازەکانی جیهاندا، خۆش دەکا.

ئەم رێبەرییە کە لە بە تواناترین کادرەکان‌و سیماکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان پێك هاتوە، پشتیوانی‌و هاوکاریی ئەو کەسایەتییە خۆشەویست‌و بە نفووزانەشی لە پشتە کە نزیك بە نیو سەدە لەم حیزبەدا تێکۆشانیان هەبووەو ئەم حیزبەیان لە سەختترین قۆناغەکان دا بەڕێوە بردوە. ئەو کەسایەتییانە بە ئاگایی‌یەوەو بە دڵخوازی خۆیان، رێبەرایەتیی حیزبی دیموکراتی کوردستانیان سپاردە دەستی رێبەرانی لە خۆیان لاوترو دلنیاشیان کردن کە لە هیچ هاوکاری‌و پشتیوانییەکی ئەم رێبەرییە، دەرێغی ناکەن. ئەم رەچەشکێنی‌یەی بەڕێزان ماموستا عەبدوڵلا حەسەن زادە، جەلیل گادانی، حوسێنی مەدەنی‌و فەتاح کاویان، شیاوی لێ فێر بوون‌و جێگای شانازییە. ئەوان بە هەوڵەکانیان بۆ بەڕێوەچوونی هەرچی سەرکەوتووانەتری کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبەکەیان، رێفۆرم‌و نوێبوونەوەیان لە خۆیان ڕادەست پێ‌کردو، بەم هەنگاوەیان ئەگەرچی بە رواڵەت لە نێو کادری رێبەریی حیزب دا نەماون، بەڵام جێگەو پێگەیەکی زیاتریان لە نێو دڵی ئەم رێبەرییەو سەرجەم حیزبی دیموکراتی کوردستان دا بۆ خۆیان کردەوەو لە رێبەرانێکی رەسمی‌و تەشکیلاتی‌یەوە بوون بە رێبەرانێکی مەعنەوی‌و کە رێزو خۆشەویستی‌یان بۆ هەمیشە دەپارێزرێ.

درێژەی هەواڵەکان

دوو هاووڵاتی مەریوانی کوژران

بە پێی هەواڵی سایتی " رێنسانس نیوز" ئێوارێی رۆژی هەینی دوو هاووڵاتی مەریوانی بە ناوەکانی تەییوب کێشوەر دووست‌و ئەنوەر لە بەردەم ماڵی تەییوب لە نزیك "گەرماوی چوارباخ" لە لایەن کەسانی نەناسراوەوە تەقەیان لێکراو کوژران. تا ئێستا هۆکاری کوژرانیان روون نیە بەڵام هێندێك سەرچاوەی خۆجێی باس لەوە دەکەن کوژرانی ئەو دوو کەسە پێوەندیی بە ئەندامەتی ئەوانەوە بێ لە رێکخراوێکی بناژۆخوازی ئیسلامی دا.

نورویژ: بەرێوەچوونی سمینارێك لە ژێر ناوی ٢٠ساڵ دوای ئەنفال‌و هەڵەبجە ـ ئایا ئەوە ژینوساید بوو؟

رۆژی پێنج شەممە ١٣ی مارسی ٢٠٠٨ بە مەبەستی بە ژینوساید ناساندنی کارەساتی شیمیابارانی هەڵەبجەو ئەنفال لە یەکێك لە ساڵۆنەکانی پارلمانی نۆروێژ لە ئۆسلۆ سمینارێك پێکهات.

ئەو سمینارە کە لە لایەن حیزبی سوسیالیستی چەپی نۆروێژو گرووپی کوردی لە رێکخراوی دژی رەگەزپەرەستی (ئێس ئۆ ئێس ـ راسیسمە) پێکهاتبوو لەو دا ژمارەیەکی بەرچاو لە ئەندامانی پارلمان‌و نوێنەری حیزب‌و رێکخراوە سیاسی‌و مەدەنی‌یە کوردستانی‌و نۆروێژییەکان بەشدارییان کردبوو.

لە سەرەتای سمینارەکەدا خاتوو ئۆگێت ڤۆڵە لە حیزبی سوسیالیستی چەپ‌و ئەندامی پارلمانی نۆروێژ وەك بەرێوەبەری سمینار، وێرای بەخێر هێنانی بەشداران، بە کورتی سەبارەت بە تاوانی شیمیابارانی هەڵەبجەو شاڵاوەکانی ئەنفال دوا.

دواتر فیلمێکی دوکیومێنتی بە ناوی "هەینیی خوێناویی هەڵەبجە" نیشان درا، بەدوای ئەودا، کاك شۆڕش حاجی لێکۆڵەری کوردی دانیشتووی بریتانیا وتارێکی سەبارەت بە کارەساتی شیمیابارانی هەڵەبجەو شاڵاوەکانی ئەنفال پێشکەش کردو ئەوانی بە تاوانی مرۆڤایەتی‌و ژینۆسایدی نەتەوەی کورد ناودێر کرد.

پاشان دوکتور عومەر شێخ مووس لێکۆڵەرو مێژووناسی کورد، وتارێکی سەبارەت بە ئەنفال‌و قڕکردنی ١٨٢٠٠٠ مرۆڤی کوردو هێرشی شیمیایی بۆ سەر هەڵەبجە پێشکەش بە بەشداران کرد.

دواتر گیدۆڤان لیمپووت ئەندامی پارلمانی هولەند وتارێکی خوێندەوەو لەو دا ئاماژەی بەو کۆمپانیاو بازرگانە هولەندیانە کردبوو کە چەکی شیمیاییان بە حکوومەتی عێراق، ئێران، سووریەو تورکیە فرۆشتوە.

بەدوای ئەودا خاتوو چنار سەعد وەزیری کاروباری شەهیدان‌و ئەنفال لە حکوومەتی هەرێمی کوردستان لە وتارێکدا دەستخۆشیی لە بەرێوەبەرانی ئەو سمینارە کرد کە توانیویانە مەسەلەی ئەنفال‌و هەڵەبجە بگەیەنە ئەو ئاستەو چەند داواکارییشی پێشکەش کرد کە بریتی بوون لە:

دۆستانی بیانیی کورد پشتگیری نەتەوەی کورد بکەن بۆ ئەوەی کە جارێکی تر ئەو کارەساتانە دووپات نەبنەوە.

پارلمانی نۆروێژ ئەو جینایەتە وەك ژینوساید بناسێ.

پارلمانی نۆروێژ رۆژی شیمیابارانی هەڵەبجەو ئەنفال بخاتە نێو رۆژ ژمێری ئورووپا وەك هۆلۆکاست‌و بۆمبارانی شیمیایی هیرۆشیما سەیری بکا.

دواتر کاك سەعد خالید وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پارلمان سەبارەت بە وەزعی ئێستای کوردستان‌و ناوچەکەو هەوڵەکانی حکوومەتی هەرێمی کوردستان بۆ ناساندنی کارەساتی هەڵەبجەو ئەنفال وەك ژینوسایدی گەلی کورد قسەی کرد.

شایانی باسە سەر لە ئێوارەی هەمان رۆژ رێکخراوی SOS کۆبوونەوەیەکی هاوشێوەی بۆ خاتوو چنار سەعد، سەعد خالید، عومەر شێخ مووس‌و گیدۆڤان لیمپووت پارلمانتاری هولەندی پێك هێنا.

پێویستە بگوترێ هەم لە سمینارەکەداو هەمیش لە کۆبوونەوەکەدا شاندێکی کومیتەی حیزب لە نۆروێژ پێکهاتبوو: لە کاك ئەسعەد خزری، خوسرەو قادری‌و محەمەد مستەفازادە بەشداریی کردبوو.

برووخێ رێژیمی کۆنە پەرستی کۆماری ئیسلامیی ئێران

خالید عەزیزی وتەبێژی کۆمیتەی ناوەندی لە کۆنفرانسێکی رۆژنامەوانیدا:

حیزبی دێموکراتی کوردستان تێدەکۆشێ بنەماو بنچینە نەتەوەییەکان لە رۆژهەڵاتی کوردستان بەقووەت بکا، کۆدەنگییەکی بەقووەت لە نێوخۆیی کوردستان کە هەموو تەنەوعاتی نێوخۆی گەلی کورد لە کوردستانی ئێران دەگرێتەوە کاری بۆ بکاو مسۆگەری بکاو جێ بگرێ

پێش نیوەڕۆی رۆژی یەکشەممە، ٢٦ی رەشەمەو دوا بە دوای کۆتایی هاتنی چواردەیەمین کۆنگرەی حیزبی دێموکراتی کوردستان کۆنفرانسێکی رۆژنامەوانی بۆ چەند کەس لە ئەندامانی تازە هەڵبژێراوی کومیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان پێك هات. لەم کۆنفرانسەدا رۆژنامەوانی‌یەدا کە لە بنکەی دەفتەری سیاسیی حیزب پێك هاتبوو، ژمارەیەکی بەر چاو لە هەواڵنێرانی دەزگاکانی راگەیاندنی باشووری کوردستانو هەواڵنێرانی حیزبو رێکخراوەکانی رۆژهەڵاتی کوردستان بەشدار بوون.

لە سەرەتای کۆنفرانسەکەدا کاك خالید عەزیزی، وتەبێژی کومیتەی ناوەندی باسێکی تێروتەسەلی سەبارەت بە ئامادەکاریی کۆنگرەو چۆنیەتیی بەڕێوەچوونی کۆنگرەو باسو پەسندکراوەکانی کۆنگرە پێشکەش بە بەشدارانی کرد.

بەڕێزیان بە ئاماژە بە جۆراوجۆریی فیکریو ناوچەیی نوێنەرانی کۆنگرە، بڕیارو پەسندکراوەکانی کۆنگرەی بە ئاوێنەی پێکهاتەی کۆنگرەو ئازادیی بەتەواو مانای رادەربڕینو گەرنتیی بۆچوونە ئازاو لێبڕاوانەکانی ئەندامانی کۆنگرە وەسف کرد.

خالید عەزیزی لایەنێکی بەهێزی کۆنگرەی چواردەی حیزبی لەوەدا بینی کە ئەم کۆنگرەیە هەوڵی داوە پەیامێکی زۆر روونی نەتەوەیی بە خەڵکی رۆژهەڵاتی کوردستان بدا کە ئەو حیزبە بۆ بەهێز کردنی بنەماو بنچینە نەتەوەیی‌یەکان لە رۆژهەڵاتی کوردستان تێ دەکۆشێو هەوڵ دەدا ئەم گوتارە لە کۆمەڵگای سیاسیی ئێراندا جێ بخا کە خوێندنەوەیەکی نوێو دیکەیان لە پێناسەی ئێران هەبێ.

"کوردستان" لەم ژمارەیەدا دەقی قسەکانی کاك خالید عەزیزی لەو کۆنفرانسە رۆژنامەوانی‌یەدا بڵاو دەکاتەوەو لە ژمارەی داهاتووی خۆیدا راپۆرتێکی تێرو تەسەل لە سەر ئەم کۆنفرانسەدا بڵاو دەکاتەوە.

دوقی وتەکانی خالید عەزیزی وتەبێژی کۆمیتەی ناوەندی لەو کۆنفرانسە رۆژنامەوانییەدا:

زمینەی کۆنگرەی چاردەهەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان دەگەڕێتەوە سەر کۆمەڵێك فاکتور. فاکتوری ئەوەڵ ئەوە بوو کە حیزبی ئێمە لە رابردوودا کۆمەڵێك گیروگرفتی هەبوو کە بە داخەوە ئەو گیروگرفتانە بوون بە هۆی لەتبوونی ئەو حیزبە. فاکتۆرێکی دیکە ئەوە بوو ئێمە چۆن بکەین گیانی حیزبایەتی تێکەڵاو بە گیانی کۆمەڵگا بکەینو کۆمەڵگە بە هەموو چینو توێژەکانی‌یەوە لە ژیانی سیاسیی حیزبدا دەوری هەبیّو بەو جۆرە حیزب خۆی دەوڵەمەندتر بکا.

لە ژێر رووناکایی ئەو دوو بۆچوونەدا حیزبی دێموکراتی کوردستان پێش گرتنی کۆنگرەی ١٤ی خۆی بە شێوەیەکی شەفافو ئاشکرا جەماوەری لە نێوخۆی کوردستانو کۆمەڵێك لە ئەندامانو رووناکبیران بە تایبەت خەڵکی رۆژهەڵاتی کوردستانی ئاگادار کردەوە کە بەرەو کۆنگرەی ١٤ی خۆی دەچێو لەو پێوەندیەدا داوای لە خەڵك کرد کە هەموو ئەوانەی پێیان خۆشە بە جۆرێك تەئسیر دابنێنە سەر سیاسەتو بۆچوونەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانو بەمجۆرە جووڵانەوەی نەتەوایەتیی رۆژهەڵاتی کوردستان بەقووەت کەن بیروبۆچوونی خۆیان بڵێین.

ئێمە پێڕەو پرۆگرامێکمان لەو کۆنگرەیەدا پەسند کردوە کە ئەو پێڕو پرۆگرامە زۆر بەراشکاویو بەشەفافی ئەو بیرو بۆچوونانەی لە خۆ گرتۆتەوەو دەیخوێنێتەوە. لەسەریەك فاکتۆرێکی بەرچاوو زۆر سەرەکی کە تارادەیەکی زۆر دەکرێ بڵێین بۆچوونی تەئید لە سەر ئەو ئیدیعایە دادەنێ تەرکیبی ئەندامانی کۆنگرە بوو. ئەندامانی کۆنگرە لەو روانگەیەوە جێگەی سەرنجدانە ئەویش ئەوەیە کە بەشداریی ژنان لەو کۆنگرەیەدا بەرچاو بوو چ لەلایەنی رەقەمەوە واتا رادەی بەشدارییان، چ لەلایەنی چالاکی فیکریو سیاسیو، ئەوەی کە ژن لە بڕیارەکان و تەسمیمەکانی مەربووت بە داهاتووی حیزبی دێموکراتی کوردستان بەشدار بیّو دەنگی خۆی دابێ. کۆمەڵێکی بەچاو لە لاوانو تێکوشەرانی ئەندامی حیزبی دێموکراتی کوردستانیش هەم لە دەرەوەو هەمیش لە ژوورەوە بەشداری ئەو کۆنگرەیە بوون.

لایەنێکی دیکە کە زۆر گرینگە هەر لە پرۆسەی موشارەکەتو بەشداری پێدانی ئەندامان حیزبی دێموکرات لە چارەنووسی ئەو حیزبەدا دەکرێ بڵێم لە نیوزلەندا، کانادا، ئوستراڵیاو ئەمریکاو زۆربەی زۆری وڵاتانی ئورووپای رۆژئاوا نوێنەرانی حیزبی هاتبوونەوە بەشداریی کۆنگرەیان کردبوو، هەروەها ئەندامانی حیزب لە باشووری کوردستان. ئەگەرچی زۆربەی زۆری ئەندامانی حیزبی دێموکرات لە نێوخۆی وڵاتو رۆژهەڵاتی کوردستانن بە داخەوە ئیمکانی ئەوەیان نەبوو راستەوخۆ بێنو لە کۆنگرەکەدا نوێنەر بنێرنو بەشداربن بەڵام دەورێکی چالاکیان هەبوو، بە پەیامی تەلەفۆنی بە پێوەندی گرتن بە رێکخراوەکانی حیزبی‌یەوە کە نەزەرو بیروبۆچوونیان لە نێو خۆی رۆژهەڵاتی کوردستان بەجۆرێك لەو کۆنگرەیەدا رەنگ بداتەوە.

لەسەریەك دەکرێ بڵێم دەسکەوتەکان، بڕیارەکانو راپۆرتو هەروەها قەتعنامەکانی ئەو کۆنگرەیە تارادەیەکی زۆر ئاوێنەیەکە لە تەرکیبی کۆنگرەو نەزەرو بۆچوونی لایەنە جۆراوجۆرەکان.

یەکێك لە لایەنە هەرە گرینگەکانی ئەو کۆنگرەیە ئەوبوو کە بڕیاریدا بیروبۆچوون لە نێوخۆی حیزبی دێموکراتی کوردستان ئەمنیەتی هەبێ، ئەندامانی حیزبی دێموکراتی کوردستان تەزمینیان هەبێ بۆ دەربڕینی نەزەری خۆیان کە ئەو حیزبە دەیانپارێزێو پشتیوانیان لێ دەکا. هەروەها ئەندامانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە دەرەوەی حیزبیش حەقیان هەیە وەك تاك، لە سەر کۆمەڵێك مەسایلی فیکریو کۆمەڵایەتی نەزەر بدەن، لە نێو حیزبی دێموکراتی کوردستان مەجال هێشتراوەتەوەو بەرەسمی پەسند کراوە کە بیروبۆچوونی جۆراجۆر دەتوانێ خۆ رێك بخاو تەنانەت لە شکلی فراکسیۆنیش دا دەتوانێ کار بکا. ئەوە یەکێك لە قەواعیدی بازیی بیروبۆچوونەکانی دێموکراسییەو ئێمە تێکۆشاوین ئەوە بە شێوەیەکی ئوسووڵی بە تەوافوقی گشتیو بە دەنگی ئەندامانی کۆنگرە نهادینەی بکەین. لایەنێکیتری بەهێزی ئەو کۆنگرەیە ئەوەبوو کە ئێمە پەیامێك بدەین بە خەڵکی رۆژهەڵاتی کوردستان، پەیامێکی زۆر شەفافی نەتەوەیی کە حیزبی دێموکراتی کوردستان تێدەکۆشێ بنەماو بنچینە نەتەوەییەکان لە رۆژهەڵاتی کوردستان بەقوەت بکا، کۆدەنگییەکی بەقووەت لە نێوخۆیی کوردستان کە هەموو تەنەوعاتی نێوخۆی گەلی کورد لە کوردستانی ئێران دەگرێتەوە کاری بۆ بکاو مسۆگەری بکاو جێ بگرێ. لە هەمان کاتیشدا لە لایەنی سیاسییەوە بە تەبیعەتی ئەوەی کە رۆژهەڵاتی کوردستان یان کوردستانی ئێران بە دەلیلی رەسمیو دەلیلی قانوونی بە دەلیلی جوگرافیایی بەشێك لە جوگرافیای سیاسیی ئێرانە، ئێمە ئەو پەیامە شەفافەشمان داوە کە رێگە چارەی ئێمە لە چارەسەر کردنی مەسەلەی میللی لە کوردستانی ئێران لە شکلی سیاسی-یەکەیدا فیدرالیزمە. بۆ جێبەجێ کردنی فیدرالیزم کۆمەڵێك لێکدانەوەمان کردوە، کۆمەڵێك پێشنیارمان هێناوەتە گۆڕێو کۆمەڵێك میکانیزمی عەمەلی. لە هەوڵ داین لە داهاتوودا جێبەجێیان بکەین. بۆ ئەوەی کە ئەو میکانیزمە عەمەلییانەی فیدرالیزم جێبەجێ بێ، یەکێك لە ئەرکەکانی ئێمە ئەوەیە بنەمای دیالوگو گفتگۆو عیلاقاتێکی باش لە گەڵ نەتەوەکانی ئێران، لە گەڵ سازمانو رێکخراوە سیاسی‌یەکانی ئێران بەهێز بکەینو بەقووەتی بکەین یانی بەهێز کردنی بنەماکانی نەتەوەییو بەقوەت کردنی جووڵانەوەی نەتەوەیی لە رۆژهەڵاتی کوردستان، دەبێ شانبەشان بچێتە پێشێ لەگەڵ بەقووەت کردنی بنەماکانی دامەزراندنی کۆمەڵگەیەکی دێموکراتیك لە ئێرانو ئێرانێکی فیدراڵ.

لە بەشی دوویەم دا ئێمە هاتووینەتە سەر ئەو قەناعەتە کە ئەو بیرو بۆچوونە لە کۆمەڵگەی سیاسیی ئێراندا بەقووەت بکەین کە دەبێ بازخوانییەکی دیکەمان لە تەعریفی ئێران هەبێ. ئێمە خوێندنەوەیەکی دیکە دێنینە پێشێ کە مەبەست لە ئێران چیە؟ مەبەست لە ئێران، ئێرانێکی فیدراڵە، دیسانترالیزە دەکرێ تەمەرکوزی دەسەڵات لە تاران نابێو گەلی کوردو حیزبەکەی ئێمە تێدەکۆشێ شانبەشانی حیزبەکانی دیکە ئەو بنەمایانە کە گارانتیو تەزمینی موقەعیەتەکانی داخوازی نەتەوەی کورد دەکا لە رێگەی قانوونیو تەکنیکیو کۆمەڵێك مامەڵەی سیاسی لەگەڵ تاران جێبەجێ بکەین.

پەیامێکی دیکەی کۆنگرە ئەوە بوو کە بۆ جێبەجێ کردنی هەر دووی ئەو ئەرکە، حیزبی دێموکراتی کوردستان بەتەنیا ناتوانێ ئەو کارە بکا. مادام قسە لە جووڵانەوەی رزگاریی کوردستانی ئێران دەکەین، مادام قسە لەو دەکەین کە کارتی کورد دەبێ لە تاران بەقووەت بێ ئەوەکۆدەنگیو هاودەنگیو جۆرێك لێك نزیك بوونەوەو یەکگرتووی هەموو حیزبە سیاسییەکانی کوردستانی ئێرانی پێویستە. بۆ ئەو مەبەستەش کۆنگرەی ئێمە باسێکی بەربڵاوی بوو و پڕ بەدڵ لەوە نارەحەت بوو کە ماوەی زیاتر لەساڵێکە لێك دوور بوونەوەو لێکترازانو لەتبوون باڵی بە سەر جووڵانەوەی رۆژهەڵاتی کوردستان دا کێشاوە. نارەحت بوونی ئێمە لەو وەزعە بە سێناریۆی پێشوو ئەو ئەرکە لە سەر ئێمە دادەنێ کە حیزبەکەی ئێمە لە ژێر رووناکایی بیرو بۆچوونی کۆنگرەی ١٤دا تێبکۆشێ لە داهاتوودا بە هاوکاریی حیزبە سیاسی‌یەکانی دیکە، نەوعێك یان رێگەچارەیەکی عەمەلی بۆ لێکنزیك بوونەوە بێنینە گۆڕێ.

لایەنێکی دیکە لە بۆچوونەکە ئەوە بوو کە بە حوکمی ئەوەی کە لە دنیای ئەورۆدا کێشەکان سنوور دەبەزێننو کێشەی دەوڵەتێك بوعدی نێونەتەوەییش بە خۆوە دەگرێ لە هەمان کاتدا بە تەبیعەتی ئەوەی کە مەسەلەی ئێرانو دنیای دەرەوە بۆتە ئەمری واقیع لە کێشەکانی کۆمەڵگەی نێونەتەوەیی لە گەڵ ئێرانو تەنانەت زەختو فشار هێنان بۆ حکوومەتی ئێران، ئێمە تێبکۆشین دیپلۆماسییەکی بەقووەتتر لە جاران لە دەرەوە بێنینەگۆڕێو بۆ ئەوەی کە دیپلۆماسیی کوردی رۆژهەڵاتی کوردستان لە دەرەوە وڵامدەرەوەی ویستو داخوازەکانی نەتەوەی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان بێ دیسان لێرە کۆدەنگیەکو نەوعێك یەکگرتوویی هەموو حیزبەکانی تارادەیەکی زۆر پێویستە ئێمە تا ئەو جێگەیەی پێوەندیی بە حیزبی دێموکراتی کوردستانەوە هەیە کۆتاییمان نەکردوەو لە داهاتووش دا بە گوێرەی توانا ئەو ئەرکە دەبەینە پێشێ، ستراتیژی ئێمە ئەوەیە لە کێشەکانی دنیای دەرەوەو دەوڵەتەکان لە گەڵ ئێران ویستو داخوازی دێموکراسیی ئێرانو نەتەوەی کورد لە کوردستانی ئێران بە قووەت بکەین،.ستراتیژیی ئێمە ئەوەیە کێشەی ئێران لە گەڵ دنیای دەرەوە تەنیا بە کێشەی وزەی ئەتۆمی لە گەڵ تاران پێناسە نەکرێ. چون لەو سیناریۆیەدا مەسەلە سەرەکییەکانی کۆمەڵگەی ئێران بەتایبەت ویستو داخوازەکانی نەتەوەی کورد تارادەیەکی زۆر دەکەونە ژێر سێبەر.

هەروەها کۆنگرەی ئێمە بەخۆشییەوە بە تێکرای دەنگو لە ژێر رووناکایی کۆمەڵێك باسی سیاسی، فیکریو تیۆریك کە پێوەندییان بە داهاتووی حزبی دێموکراتی کوردستانو رۆژهەڵاتی کوردستانەوە بوو کۆمیتەی ناوەندییەکی هەڵبژاردوەو کۆمیتەی ناوەندییش لە لایەن کۆنگرەوە پێی سپێردراوە کە بە گوێرەی بڕیاراتو قەتعنامەکانو موسەوباتی کۆنگرە، ئەو ئەرکانە تا کۆنگرەی ١٥ بەجێی بگەیەنێ. لە سەر یەك ئەگەر کورتی بکەمەوە، کۆنگرەی ئێمە بەلانێك تیکۆشا شەفافیەت بێنێتە گۆڕێو کۆنگرەی ئێمە ئەو پەیامەی بە ئێمە داوە کە ئێمە وەك حیزبی دێموکراتی کوردستان ئەو واقیعیەتە قبووڵ بکەین کە لە ساڵو نیوی رابردوویان دوو ساڵی رابردوودا کێشەو لێکترازانو جیابوونەوە باڵی بە سەر ئێمەدا کێشاوە، ئێمەش تێیدا بەشدارین، خۆمان بە "ذی نفع" دەزانینو ئەگەر لە رابردوودا ئەو سیناریۆیە خووڵقاوە ئێمە بەچاکو بە خراپ خۆمان لەوە جودا نابینین. مادام ئێمە ئەو رابردوویە بە هەموو گرفتەکانو موشکلەکانیەوە قبووڵ دەکەین بە مانای ئەوەیە حیزبەکەی ئێمە ئەو ئامادەییەکی هەیە بۆ جێبەجێ کردنو قەرەبوو کردنەوەی ئەو کەماسیانە لە داهاتوودا فەسڵێکی نوێ بکاتەوە. ئێمە بەش بە حاڵی خۆمان تێدەکۆشین ئەو فەسڵە نوێیە بە هاوکاریو یەکدەنگیی هێزەکانی دیکەی رۆژهەڵاتی کوردستان ببێ بنەمایەکی باش بۆ جووڵانەوەی رزگاریخوازی نەتەوەی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان.

ئەو خونچانەی پێش پشکوتن هەڵوەرین

فەردینی سادقی

لەم بەرەو نەورۆزەدا، لەم یەکگرتنەی دوو جێژنی نەورۆزو کۆتایی هاتنی سەرکەوتووانەی کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستاندا، پتر لە هەموو کەس یادی دوو کەس دەکەمو جێگای دوو کەس لە نێو خۆماندا بە چۆڵی دەبینم. هاوڕێی خۆشەویستم کاك عوسمان رەحیمیو هونەرمەندی جوانەمەرگ فەردینی سادقی.

ئەم کۆنگرەیە دەرفەتی بۆ رەخساندم تا چەند جار یادی کاك عوسمان بکەمەوەو بۆ جێگا بەتاڵەکەی ئەو لە نێو بەشدارانی کۆنگرەو رێبەری هەڵبژێردراودا، هەناسە هەڵکێشم ئێستاش کە ئەم دوو جێژنە تێکەڵاو بوون، لە گەڕی رەشبەڵەکداو لە کۆڕی هەڵپەرکێی تیپی رۆژهەڵات بە بۆنەی ئەم دوو جێژنەوە، جێگای فەردینی هونەرمەند بە بەتاڵی دەبینم. ئەوەندەم تاسە کردوە کە ناتوانم تا ساڵوەگەڕی کۆچی بێوادەی، رابوەستم. هەربۆیە ئەم ژمارەیە بۆ یادی ئەو خونچە هەڵوەریوە تەرخان دەکەم:

ژیانی هونەرمەندی جوانەمەرگ لە چەند دێڕێکدا:

فەردین سادقی، ساڵی ١٣٦٢ی هەتاوی (١٩٨٣ی زایینی) لە بنەماڵەیەکی زەحمەتکێشی شاری سنەی خوێناوی لە دایك بوو. قۆناغەکانی خوێندنی سەرەتاییو ناوەندی هەر لە سنە تەواو کردو دیپلۆمی وەرگرت. لە تەمەنی نەوجەوانیدا رووی کردە کاری هونەریو، بوو بە ئەندامێکی چالاکی تیپی هەڵپەڕکێی "ئاویەر"ی شاری سنەو لە چەندین بەرنامەی هونەریدا بەشدار بوو. ساڵی ١٣٨١ رووی کردە ریزی تێکۆشەرانی حیزبی دیموکراتی کوردستانو شانبەشانی جێبەجێکردنی ئەرکی پێشمەرگایەتی، توانای هونەریی خۆی بۆ پەرەپێدانی هونەری هەڵپەڕکێی کوردی لە نێو حیزبداو راهێنانی کچانو کوڕانی دیموکرات، تەرخان کرد. سەرئەنجام "گرووپی هەڵپەڕکێی رۆژهەڵات"ی دامەزراندو تا ساتی جوانەمەرگ بوونی سەرپەرستیی ئەم تیپەی کرد. تیپی هەڵپەڕکێی رۆژهەڵات لە ژێر راهێنانی فەردین سادقیدا، بە دەیان چالاکیو بەرنامەی سەرکەوتووانەی لە جێژنو بۆنە حیزبیو نەتەوەییەکان، فستیڤاڵەکانی هەڵپەڕکێو کلیپ بۆ هونەرمەندانو بەرنامە تەلەڤیزیۆنییەکاندا بەڕێوەبردو لە سەر ئاستی کوردستان بوو بە تیپێکی ناسراوو خۆشەویست.

ئەم هونەرمەندە بە تواناو دڵ پڕ لە خۆزیایە، بە داخەوە ئێوارەی رۆژی ١٢ی پووشپەڕ (٢٠٠٧/٧/٣) لە کاتی گەڕانەوە لە شاری کۆیە بۆ بنکەکەی بە ماتورسکلیت، ماشێنێك خۆی لێداو گیانی لە دەست دا.

یادی فەردین بەم رستانە کۆتایی پێ دێنم کە ئەندامێکی تیپی هەڵپەرکێی رۆژهەڵات، لە پرسەی مامۆستاو راهێنەری خۆیان، فەردینی جوانەمەرگدا خوێندییەوە:

"مامۆستا فەردین، ئەگەر لە لایەك جگەرگۆشەی بنەماڵەکەی بوو، لە لایەکی دیکەشەوە پێشمەرگەی تێکۆشەرو شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکراتی کوردستان بوو. سەرەڕای هەموو ئەوانەش مامۆستایەکی سادقو دڵسۆز بوو بۆ ئێمە، لاوانی لایەنگری هونەری هەڵپەڕکێ. هەر بۆیە لە دەست چوونی کاك فەردین هەموومانی وەك یەك تازیەبارو کەسەربار کردوە. جارێکی دیکەش بەم بۆنەیەوە سەرەخۆشی لە بنەماڵەو دۆستانی خۆشەویستی بەڕێزیان دەکەین."

لۆدۆیگ وان بتهۆڤێن

بەشی یەکەم

و. تەها رەحیمی

لوریگ وان بتهۆڤێن (١٦ی دیسامبری ١٧٧٠ ـ ٢٦ی مارسی ١٨٢٧) یەکێك لە موسیقازانانی بەرجەستەی ئەڵمانی بوو کە زۆرتری ژیانی لە ڤیەن بە سەر برد. نابراو یەکێك لە مەزنترینو شوێندانەرترین کەسایەتییەکانی موسیقای سەردەمی کلاسیكو دەسپێکی قۆناخی رۆمانتیك بوو. بتهۆڤێن وەك مەزنترین موسیقا زانی مێژوو بەردەوام پێیدا هەڵگوتراوە. ناوبانگی ئەو موسیقازانان، ئاهەنگسازانو بیسەرانی لە تەواوی قۆناخەکاندا خستۆتە ژێر کاریگەریی قوڵ و هەمەلایەنەی خۆیەوە. لە نێو بەرهەمە ناودارەکانیدا دەتوانین ئاماژە بە سەمفۆنیای نۆیەم. سەمفۆنیای پێنجەم، سەمفۆنیای سێیەم، سۆنات پیانۆ پاتتیك، سوناتی مانگە شەوو هامر کلاویر، ئۆپێرای فیدلیۆو میسا سولمنیس بکەین.

بتهۆڤێن لە شاری "بۆنی" ئاڵمان لە دایك بوو. بابی یوهان وان بتهۆڤێن خەڵکی هۆلەند (فلدندەری ئەو کات) بووو، دایکیشی کاگدالنا کوریچ وان بتهۆڤێن بە رەگەز ئیسلاڤی بوو. یەکەم مامۆستای موسیقای بتهۆڤێن باوکی بوو کە یەکێك لە موسیقازانەکانی دەربار بوو. ئەو کابرایەکی ئەلکولی (گیرۆدەی ئارەق) بوو کە هەوڵی دەدا بە زەبری کوتەك، بتهۆڤێن وەك منداڵێکی هەڵکەوتووی وەك موتزارت بنوێنێ. ئەگەرچی هەر زوو توانایی بتهۆڤێن بۆ هەموو لایەك دەرکەوت. لە دواییدا بتهۆڤێن لە لای کریستییەن گوت لوب نیفە درێژەی بە فێر بوون دا. هەروەها لە باری ماڵییەوە لە لایەن شازادە ئیلکتۆرەوە (ئەو دەربارەی بابی لەوێ کاری دەکرد) پشتیوانی لێ کرا. بتهۆڤێن لە تەمەنی ١٧ ساڵیدا دایکی لە دەست داو بە داهاتێکی کەمەوە کە لە دەرباری وەردەگرت سەرپەرشتی دوو برا چکۆلەکەشی لە ئەستۆ بوو.

بتهۆڤێن ساڵی ١٧٩٢ کۆچی کرد بۆ ڤیەنو بوو بە قوتابی ژۆزێف هایدن. بەڵام هایدنی پیر، کە ئەو کات لەوپەڕی ناودارێتی خۆیدا بوو، ئەوەندە گرفتار بوو کە بە دەگمەن دەیتوانی وانە بە بتهۆڤێن بڵێتەوە. بۆیە بتهۆڤێنی بە برادەرێکی خۆی، یوهان ئالبرێشت بێرگەر ناساند. لە ساڵی ١٧٩٤ەوە بتهۆڤێن بە شێوەیەکی جیددیو بە هۆگرییەکی زۆرەوە دەستی بە ژەنینی پیانۆو ئاهەنگسازی کردو بە خێرایی وەك ژەنیارێکی تەڕدەستی پیانۆو هێدی هێدیش وەك ئاهەنگسازێکی بەتوانا ناوبانگی دەرکرد.

لە ئاکامدا بتهۆڤێن شێوازی ژیانی خۆی هەڵبژاردو تا کۆتایی تەمەنیشی لە سەر ئەو شێوازە بەردەوام بوو: لە بری کار کردن بۆ کلێسە یان دەربار (کارێك کە زۆربەی مۆسیقازانانی بەر لە ئەو دەیانکرد) خەریك کاری ئازاد بووو تێچووی ژیانی لە رێگای بەڕێوەبردنی بەرنامە (اجرا) گشتییەکانو فرۆشتی بەرهەمەکانیو، هەروەها حەق دەستێك کە لە لایەن ئەو ئەشرافانەوە پێی دەدرا کە لە تواناییەکانی گەشتبوون، دابین دەکرد.

ژیانی بتهۆڤێن وەك موسیقازانێك بە سەر سێ قۆناخی (دەسپێك)، (نێوەراست)و (کۆتایی)دا دابەش دەبێ:

قۆناخی دەسپێك:

لە قۆناغی دەسپێکدا (کە تەقریبەن لە ساڵی ١٨٠٢ەوە دەست پێ دەکا) کارەکانی بتهۆڤێن لە ژێر کاریگەریی هایدنو موتزراتدا بوون، لە حاڵێکدا کە هەر لەو کاتەوە رەوگەی نوێترو پلە بە پلە دیدێکی بەربڵاوتری لە کارەکانیدا دەدیتەوە. هێندێ لە بەرهەمە گرینگەکانی وی لە قۆناخی دەسپێکدا، سەمفۆنیاکانی ژمارە ١و٢، شەش کوارتت زهی، دوو کۆنسێرتی پیانۆ، دوانزە سوناتی پیانۆ (کە سوناتە بەناوبانگەکانی پاتێتیكو مانگەشەوی لە خۆ دەگرت.

قۆناخی نێوەڕاست:

قۆناخی نێوەڕاست برێك دوای قەیرانی رۆحی بتهۆڤێن کە لەبەر کەڕی تووشی ببوو، دەست پێ دەکا. بەرهەمگەلێکی ئێجگار بەرجەستە کە کاکڵی زۆربەیان ئازایەتیی، شەڕو پێکدادان بوون، لەم قۆناخەدا بیچمیان گرت. ئەو بەرهەمانە مەزنترینو بەناوبانگترین بەرهەمەکانی موسیقای کلاسیك لە خۆ دەگرن. بەرهەمەکانی قۆنای نێوەڕاست بریتین لە: شەش سەمفۆنیای (ژمارەکانی ٣ تا ٨)، سێ کۆنسێرت پیانۆ (ژمارەکانی ٣ تا ٥)و تەنیا کۆنسێرتی ویۆلۆن، پێنج کوراتێت زهی (ژمارەکانی ٧ تا ١١)، حەوت سونات پیانۆ (ژمارەکانی ١٣ تا ١٩) کە سوناتەکانی والدشتاین، ئاپاسیوناتا لە خۆ دەگرنو تەنیا ئۆپێراکەی ((فیدلیۆ)).

قۆناخی کۆتایی:

قۆناخی کۆتایی چالاکییەکانی بتهۆڤێن لە ساڵی ١٨١٦ەوە دەستی پێ کرد. بەرهەمەکانی قۆناخی کۆتایی زۆر شایانی پێدا هەڵگوتننو دەتوانین بە بەرهەمگەلێکی زۆر بیرمەندانەو زۆریش بە دەربڕی روخساری کەسایەتیی تایبەتی بتهۆڤێنیان بزانین. هەروەها دەتوانین زۆرێك لە پێکهاتە شکێنییەکانی بتهۆڤێن لە بەرهەمەکانی ئەم قۆناخەدا بەدی بکەین (بۆ وێنە، کوارتێت زهی ژمارەی ١٤ لە دوو دیز مینۆردا خاوەن ٧ موومانە، هەروەها بتهۆڤێن لە دوایین موومانی سەمفونیای ژمارە ٩ی خۆیدا گرووپی "کۆڕ"ی بەکار هێناوە). بەرهەمە دیارو بەرچاوەکانی ئەم قۆناخە بریتین لە: دوایین کواتێتەکانی زهی (١٢ ـ ١٦)و دوایین موناتەکانی پیانۆ (٢٠ ـ ٣٢). بتهۆڤێن لەم قۆناخەدا چیتر نەیدەتوانی هیچ شتێك ببیستێ.

بە سەرنجدان بە قوولاییو بەرینایی دۆزینەوە هونەرییەکانی بتهۆڤێن، هەروەها سەرکەوتوویی وی لە بە شایانی تێگەیشتن کردنی کارەکانی بۆ زۆرینەی هەرە زۆری بیسەران، هانس کلێری موسیقازانو نووسەری ئینگلیزی بە رەچەڵەك نەمسایی ، ئاوا وەسفی بتهۆڤێن دەکا: (مەزنترین زەین لە هەموو مرۆڤایەتیدا)

(سڵاو...)

خۆرەتاو تۆسقاڵێ وەك ئەو چاومەستەی
گەش ببا
ئەستەمە شەو لەو گەشیو رووناکییە
بێبەش ببا
کێو هەموو وەك بەفری بەردەستی هەتاو
دەتوانەوە
لەم خەمو ئازارە تۆزێکیان بەسەر دابەش
ببا
سوورە گوڵ ئێستا سڵاوی رێژنە
ناناستێنێتەوە
نایەوێ مننەت لە ئەم سڵاوی فرمێسکەش
ببا
یەك دڵۆپ ئەسرین لە چاوم دا قەتیس
ماوەو دەڵێم
خوایە خوایە گەر رۆیشت لە گەڵ خۆی نووری
دوو دیدەش ببا
لێرە کۆتایی دەهات چیرۆکی گریانو خەمم
لێگەڕابا ئەو دڵەی من تێر خەوی باوەش ببا
خاڵی لێوی هێندە ئارام نووستبوو ئێستاش
دەڵێم
خۆزگە من بوایەم لەجێی ئەو خاڵەیو رووم
رەش ببا
رێی دڵی دابام لە نێو خەرمانی پرچی
نووستبا
خۆی بەرززگار بوو دەزانی گەر لەوێ کۆیلەش
ببا

رەسووڵ سولتانی ٨٦/١٢/٥

* * *

ساڵی ١٣٨٦ی هەتاوی دوایین ساتەکانی تەمەنی خۆی رادەبوێرێو هێدی هێدی پێ دەنێینە ساڵی ١٣٨٧. بەناوی ستافی لاپەڕەی ئەدەبو هونەرەوە بە گەرمی پیرۆزبایی لە سەرجەم خەڵکی کوردستان دەکەینو هیوادارین ساڵی نوێ ساڵی وەدیهاتنی خەونو ئاواتەکانتان بێت.

فەیلەسووفە سروشتییەکان

بە گشتی یەکەمین فەیلەسووفانی یونانی دێرین بە فەیلەسووفە سروشتییەکان ناو دەبەن، چونکە سروشت و ڕووداوە سروشتییەکان بابەتی بیرکردنەوەو تێڕامانی ئەوان بووو پتر لە هەموو چشتێکی تر گرنگییان پێ دەدا. یەکەمین فەیلەسووفانی یونان بە تێکڕا لەم باوەڕەدا بوون کە دەبێ مایەیەکی سەرەتایی بووبێت کە بە هۆی ئەو مایەیەوە گۆڕانە سروشتییەکان ڕوویان دابێت. ئەوان دەیانویست نەك بە پشتەستن بە ئەفسانە و ئۆستوورە، بەڵکوو بە هۆی خودی سروشتەوە ئەو گۆڕانکارییانە ڕوون بکەنەوە کە لە سروشتدا ڕوو دەدەن. ئەم میتۆدەش بە تەواوی لەو میتۆدە جیاواز بوو کە هەموو ڕووداوەکانی بە لێکەوتەی بڕیاری خواکان دەزانیو، هەر بەم میتۆدەش بوو کە فەلسەفە ڕێچکەی خۆی لە ئەفسانە و ئۆستوورەکان جیا کردەوەو لێیان ڕزگار بوو. دەکرێت بڵێین کە ئەم فەیلەسووفانە یەکەمین هەنگاویان لە ڕاستای هزرینی زانستییانەدا هەڵهێنایەوە.

بەشێکی گەورە لە بەرهەمەکانی فەیلەسووفانی سروشتی لە نێو چووەو ئێمە پتر لە ڕێگای ڕاپۆرتگەلێکەوە کە ئەرەستوو لە نووسراوەکانیدا نووسیونی دەیانناسین. دیارە لە نووسراوەکانی ئەرەستوودا تەنیا ئاماژە بە ئاکامەکانی بیرکردنەوەی ئەم فەیلەسووفانە کراوە.

ئەو کەسانەی کە بە ناوی فەیلەسووفە سروشتییەکان ناسراون سێ کەسن: تالیس، ئەناکسیماندروس و ئاناکسیمێنس کە بە نۆبە باسی هەرسێکیان دەکەین. بەڵام بەر لەوەی کە بچینە سەر باسی خودی فەیلەسووفانی میلتوس پێشەکی ئاماژەیەك بە شوێنەزای ئەم فەیلەسووفانە، واتە میلتوس دەکەین.

میلتوس:

میلتوس شارێك بوو لە قەراخ دەریادا کە لە لێواری ئانتولیا لە پارێزگای ئایدینی تورکیای ئەمڕۆییدا هەڵکەوتووە. ئەم شارە لە سەدەکانی هەوتەم و شەشەمی پێش زایینیدا بە گرنگترین شاری ئیونا ئەژمار دەکراو ئەو کەشتییانەی کە هەمووکات لە هاتوچوودا بوون زۆرجار دەبوونە مێمانی بەندەرگەکەی ئەم شارە. هەر بۆیە خەڵکی میلتووس بوارێکی زیاتریان بۆ دەست هەڵگرتن لە باوەڕە ئایینییەکانیان تێدا بەدی دەکرا.

تالیس:

تالیس کە لە دەورووبەری ساڵی ٦٢٥ی تاکوو ٥٤٥ی پێش زایین ژیا بە باوکی فەلسەفەی یونان و قوتابخانەی میلتووس دێتە ئەژمار، هەروەها زۆرکەس بە باوکی زانستیشی لە قەڵەم دەدەن. تالیس گەلێك هۆگری گەشتو گوزار بووو لە ژیانیدا سەفەری زۆری کرد.

هونەری تالیس لە شێوەی ئاراستە کردنی پرسیادا بوو کە پەیڤی "چ؟"ی کردە جێنشینی "کێ؟". ئەو لە بری ئەوەی کە بپرسێت کێ جیهانی دروست کردوە؟ بەم شێوەیە پرسیارەکەی ئاراستە کرد کە، جیهان لە چ چشتێك دروست بووە؟ ئەو لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا "ئاو"ی بە بنەمای هەموو تۆخمەکانی دیکە دەزانیو دەیگوت شێ (رطوبت، نم) ژیانەو نەبوونی شێ مەرگ. دیارە ڕوون نیە بە تەواوی مەبەستی ئەو لەم وتەیە چیە، بەڵام وێدەچێت مەبەستی ئەوە بووبێت کە هەموو شتێك لە ئاو دروست بووە و لە کۆتاییشدا دەبێتەوە بە ئاو. ئەمەش ڕەنگە بە هۆی گرنگییەك بووبێت کە ئاو لە ژیاندا هەیەتی، بە تایبەتی کە شوێنی ژیانی ئەو "میلتووس" شارێکی دوورگەئاسا بووەو، ئاو بۆ خەڵکی ئەم شارە گرنگییەکی تایبەتی هەبووە. یان ڕەنگە بیری لەوە کردبێتەوە کە ئاو ئەگەر گەرم بکرێت دەبێتە هەڵم (بخار) و ئەگەریش سارد بکرێتەوە دەبێتە سەهۆڵ. بە هەر حاڵ مەبەستی ئەو و چۆنیەتی گەیشتنی بەم باوەڕە بە ڕوونی دیار نیە.

تالیس باوەڕی بە زیندوو بوونەوەو ژیان لە جیهانێکی دیکەدا هەبووو پێی وا بوو کە هەموو مرۆڤێك خاوەن ڕۆحێکی هەرمان و سەرمەدی و نەمرە.

تالیس هەروەك فەلسەفە شارەزاییشی لە دۆزینەوە زانستییەکانیشدا هەبوو. بۆ وێنە لە ٢٨ی مای ٥٨٥دا گیرانی خۆر "کسوف"ێکی پێشبینی کرد کە دروست دەرچوو، ئەمەش بۆ ئەو سەردەمە بە سەرکەوتنێکی گەورە ئاژمار دەکرا. هەروەها ئەو توانی لە ڕووی سێبەری ئەهرامی میسرەوە ئەندازەی ئەهرامەکە وەدەست بێنێت. ئەم کارەشی لە کاتێکی ڕۆژدا کرد کە سێبەری ئەهرامەکە بە قەدەر خودی ئەهرامەکە بوو. تالیس ئەستێرەناس و بیرکاری زانێکی بەتواناش بوو. هێراکلیتووس لەم بارەوە دەڵێت: "تالیس یەکەمین کەسێك بوو کە بە ئاکامگەلێکی ئەستێرەناسانە گەیشت." کالیماخوسیش ئەوی بە دۆزەرەوەی ئەستێرەی "دب اصغر" دەزانی.

سەرەڕای ئەمانەش تالیس بازرگان و ساتوسەوداگەرێکی بەبەهرەش بوو. جارێکیان کەمبوونی زەیتوونی ساڵی پێشبینی کردو زەیتوونێکی زۆری بۆ خۆی هەڵگرت و سوودێکی زۆری لێ وەرگرت.

شینی بەهار

پێشکەشە بە هەناسە خنکاوەکانو نێرگزە زیندە بەچاڵ کراوەکان

هەژیر.ب.ش

سروشت دەنگی بەهاری گوێ لێ بوو، بەژنی سەوزە پۆشی داری ئەرخەوانو سەروو سنەوبەر لە سەر یاڵو ملەی کێوەکان، بە شنەی بای ڕۆژهەڵات وەسەما کەوتبوون. بە تەواوی مانا، سروشت چاوەڕێی بەهار بوو، کێوی دڵرەق، دڵۆپ دڵۆپ، فرمێسکی شادیو زەماوەندی نەورۆزی هەڵدەوەراندو دەیویست بە هەموو کەسێکی بسەلمێنێ کە دڵی بەردی ئەویش، بە تینی بتاوێنی ئەوینی دیمەنی بەهار تواوەتەوەو جۆگە جۆگە ئاوی خۆشەویستی بەرەو پێشوازی بەهار دەنێرێ. زستان بارگەو بنەی دەپێچێتەوەو لە حاڵێکدا پیلانێکی نوێ دژی بەهار لە دڵی ڕەشەمەدا دەگەڕێو جار جار بە تەزووی ساردو سڕ دەیەوێ دڵەکان سەرما بردوو بکا. گوڵە نەورۆزەو گەزیزە لە مۆڵەتێکی بچووك دەگەڕێن تا مزگێنی بەهار بۆ سروشت، بۆ دارو، بۆ کۆسار، بۆ گوڵو بۆ دڵەکان بەرن. ئاسمان کە ئێستا دڵ پیسی لە زەوی دەکرد، وردە وردە دەگەشێتەوەو دڵی بە بۆنی بەهار، ساوو ڕوون دەکاتەوەو دەگەڵ زەوی پەیمان نوێ دەکاتەوە کە چینێکی ئەویندارانەو لێوڕێژ لە خۆشەویستیو جوانی دابمەزرێنن. لەناکاو زستانی دڵڕەش پیلانی خۆی دژی بەهار دەگێڕێ، هەوری ڕەش بەری ئاسمان دەگرنو شریخەیان دێ. سروشت نێو چاوانی تێك دەنێو ساردو دڵڕەقی دەگەڕێتەوە باوەشی گەرم داهاتووی کێو. هەموو ساڵێ کە بەهارو نەورۆزمان دەبێتە میوان، بیرەوەریی قەڵای پۆڵایینی کورد، هەڵەبجە بێ سەبرانە چاوەڕێی بەهارمان دێتەوە یاد. ئەوە بیست ساڵە بۆ شارەکەی بەهاری سوور فرمێسك ئەڕێژینو زیاتر نەفرەتو بێزاری خۆمان بەرابەر ئەو چەپەڵو خوێن خۆرانە دەردەبڕین کە ئەو دۆزەخەیان بۆ نەتەوەکەمان خولقاندو وەرزی بەهاریان لێ تاڵ کردین، وەرزێ کە هەوا، بۆنو بەرامەی نوێ بەخۆوە دەگرێ. بەڵام ئەو وەرزە نوێیە بوو بە کتێبی خوێناوی لە مێژووی نەتەوەی کورداو بە جێی نەورۆزانە ڕووی کردە ماڵەکانمان. کاتێ ڕەشەمە دێ، ڕەشپۆشی بەردەرگامان پێ دەگرێو ڕەنگو ڕووی هەموو شتێك دەگۆڕدرێ. شارە خنجیلانەکەی هەڵەبجەش ماتەم دایدەگرێ گوڵو بەهارو بولبولو جوانی مانای نامێنێ، هیچ مرۆڤێك بیر لە ئەوین ناکاتەوەو ڕقو کین دژی زستان لە ناو دڵانێکی کە لە لێدان کەوتوون، هێلانەی کردووەو لە ڕاستیدا دڵ نەماونو تەواوی دڵەکان مردوونو وەرزە ڕەنگینەکەی بەهار لە جیاتی خۆڕازاندنەوە شینێکی دڵتەزێن دەگێڕێ مرۆڤەکان بە چاوانی پڕ لە فرمێسكو لە سەرەتای ساڵی تازەدا چاوەڕانی کاروانن، کاروانێك کە ناوی نەمرانی کوردستان بە جێگەی گیاو گوڵ لە دڵماندا شین دەکەن.

٢٥ی ڕەشەمەی ساڵی ٦٦ی هەتاوی بەرابەر بە ١٩٨٨/٣/١٦ی زایینی ئەو ڕۆژەیە کە لە لایەن خوێن خۆرانی کوردەوە، کیمیایی کرا بە نەورۆزانەو بە دیاری درا بە نەتەوەی کوردو شاری جوانی هەڵەبجە، بێ باڵدارو بێ بەهار کرا.

هەر کە ناوی تۆ دەبیستم، گریان دەمگرێو بۆنی گازی سیانیدو خەردەل دەکەم، ٢٠ ساڵە لە جیاتی باران، خوێن دەبارێ، هەڵەبجەی بێتاوان، بووە دەستە خوشکی هیرۆشیماو ناکازاکی. لە یەك کاتدا ٥٠٠٠ ئەستێرە لە سەر ئەم شارە کوژانەوەو ٥٠٠٠ پەپولەی سپی سەریان لێ شێواو ئاسمان کۆڕی شیوەنو ماتەمینی گێڕاو هەر تەرمی خەڵك بوو، وەك گەڵای داری پاییز دەوەریو هەڵەبجە شەهید کراو مێژووەکەی بە خوێن نووسراو بووە ناسنامەو پاسپۆرت بۆ نەتەوەی کورد.

تۆ خوێنی بێ بڕانەوەی — **لە پاڵ تۆدا هەر بەهارێك دەژیەتەوە**
بە قووڵایی دەشتو چیاکانت — **گوڵاڵەی سوور دەڕوێتەوە**

کێ دیوێتی، شارێك لە یەك کاتدا ببێ بە گۆڕستان، هەر شتێك لەم نیشتمانە تێکەڵ بە خوێنو ئێسقانە، باسی چیتان بۆ بکەم، لە چی بۆتان بدوێم، تەنیا موژدە بۆ هەڵەبجە، ئەوەیە کە دەشتو چیاکانی بە گوڵی سوور ڕازاونەتەوەو دەبێ دوژمنانی نەتەوەی کورد، شەرمی ئەو گوڵە سوورانە بیانگرێ.

سێ ڕۆژ دوای کارەساتی دڵتەزێنی هەڵەبجە، کۆبوونەوەی وڵاتانی بەناو ئیسلامی لە کوەیت بەڕێوە چوو، بەڵام هیچ قسەو باسێك لەو کارەساتە نەکرا، بە هۆی بیرو بڕوای گەندی عەرەبەکان، جگە لە نەتەوەی عەرەب، هیچ نەتەوەیەکی دیکە حەقی زیندوومانەوەیان لەسەر ئەم زەوییە نییە.

ئەی پەپولەکانی کوردستان، گوێ ڕاگرن کە دارەکان، تازە چرۆو شکۆفەیان دەرکردبوو، چاویان لە فرمێسکی گەلی هەژارو چەوساوە دەکرد. ئەی نەمرانی کوردستان، ئێوە کە بە حورمەتی گوڵە سوورەکان، بە خوێنی خۆتان دەسنوێژتان گرتبوو، ڕۆژێك جێژنی سەرکەوتن وەك نەورۆزانە دەدەن بە ئێمە.

ئەی هەڵەبجەی کوردستان، ئەی هەڵەبجەی لە خوێن گەوزاو ئەوە بزانە کە هیچ کاتێك لە یاد ناچی، ئەوە بزانە کە هێزو توانای ڕۆڵە خۆشەویستەکانت لە بیر ناکەن. ئەی شارە ماتەمینەکەم، دەزانم کە لە چاوی جوانو پڕ لە خوێنتا، فرمێسکت هەڵوەراندووە، فرمێسك بۆ ڕۆڵەکانت، بۆ ئازیزانت. ئەی هەڵەبجە خۆشەویستەکەم، ئەوە بزانە کە هەموو لەگەڵتێنو دەست دەخەینە ناو دەستو بەڵێنیت پێ دەدەین، کە تاکوو بمێنین، بە یادی تۆوە دەمێنینو لاپەڕەی سووری مێژووت هەمیشە لەڕۆحماندا شەکاوە ڕادەگرین.

ئەگەر تاریکیو شەوەزەنگ دیاری هەورە ڕەشە مێژووە، ڕۆژێك دێ کە گزینگی بەرەبەیان لە لایەکی دیکە، دڵی پارێزەرانی ڕووناکی دەدرەوشێنێتەوە.

ئاخ، ئەی شەرمو شکۆفەکانی پەرێشان، کە لە قووڵایی ئاسمانەکانن بنواڕن کە زەماوەندی شەوە زەنگ وێڕای زستانی مەرگ هێنەر، کۆڕی ماتەمینیان بۆ هەژاران هەڵبەستو شەونشینی زۆرداران، بارانەی خەمیان بۆ ساڕێژ کردنی زامەکان، بەسەر ڕۆڵەکانی کاوەدا باراندو مزگێنی شادییان بۆ زوحاکی خوێن خۆر برد. بەڵام شەوو شەوەزەنگ، گەرچی دوورو درێژ بوو، گەرچی شەللاقی تووڕەییو شێتی لە ئاسمان بەسەر لەشی ماندووی ئێمەدا دەباری، بەڵام گەڵای داری ناهومێدی نین، ئێمە کێوی سەربەرزین ڕاوەستاو بەقەد بڵیندایی ئاسمان، بە قووڵایی دەریا بێ سنوورەکانو بە شکۆمەندیی ئینسان، هەڵەبجەش ئەو پەڕی باوەڕی ئیمانی ئێمەیە. بەو هیوایەی یادی هەڵەبجە بکرێتە سەرەتای ئاشتیو برایەتیو ساڕێژ کردنی زامەکان.

ئەم ئاسمانە بۆ هێندە بێ باڵندەیە — **نەکا فڕین لەم وڵاتە کۆچی کردبێ**
ئەم باخە بۆ هیچ گوڵێکی لێ ناپشکوێ — **نەکا بەهار ئەم وڵاتەی بەجێ هێشتبێ**

ڕاستە بە ژاراوەی ئەتۆم دوایین دڵۆپی ژیان لە شادەماری هیرۆشیما بە ١٤٠٠٠٠ (سەدو چل هەزار) کەسو ناکازاکی بە ٧٥٠٠٠ (حەفتاو پێنج هەزار) کەس چۆڕایەوە، ڕاستە بە هەزاران خەڵکی بۆسنی بە دەست جەلادەکانی سێرب قەڵاچۆ کران، ڕاستە لە یازدەی سپتامبر ئاسمانی ئەمریکا بوو بە گۆڕستان، بەڵام بیستمانو بینیمان کە چۆن ویژدانی مرۆڤایەتی وەخرۆش هاتو جیهانی سیاسەت نوقمی هاناو بەرپرسایەتی، ئەی کپ بوونی جیهان بە حاست هەڵەبجەی کوردستان چی، کە لە چرکە ساتێکا تەنیا مژێ لە ئۆکسیژن، بوو بە کاڵایەك بە بایەخی ژیان، ئەی خۆگێل کردن لە حاست ١١٣ کوژراو ٧٠٠٠ (حەوت هەزار) دا فەوتاوی زامو ئێشی ناپاڵم لە سەردەشتی موکریان چی؟

کاتێك دوکتورەکان دەرمانی نوێ دروست دەکەن، پێش ئەوەی لە سەر مرۆڤ تاقی بکەنەوە، لەسەر مشكو کەروێشكو ئاژەڵی لەو بابەتە تاقی دەکەنەوە، بەڵام بۆمبای سووتێنەر ژەهراوی زلهێزەکان، یەکەمجارو ڕاستەخۆ لە سەر مرۆڤی کورد تاقی دەکرێتەوە، ئایا کورد مشكو کەروێشکە؟

کەسێك بە ناوی فرانس وان ئانراد ساحەبی شیرکەتێکی هولەندی کە ١٤٠٠ (هەزارو چوارسەد) تۆن کەرەسەی کیمیایی بە عێراق فرۆشتبوو، لە لایەن دادگای لاهە بە ١٥ ساڵ زیندانو بڕێك جەریمە مەحکوم دەبێ، لە بەرابەر سێ هەزار کوژراوو حەفتا هەزار بریندارو نەخۆشدا. زۆر بە جێیە کە ساڵیادی هەڵەبجە ببێتە ڕەجمی دیکتاتۆرو خوێنخۆرەکان، لە هەموو شوێنێکی جیهانداو ببێتە ڕۆژی داکۆکی لە مافی دیاری کردنی چارەنووس. بە یەکگرتوویی نەتەوەکەمان، با نەهێڵین بۆ جارێکی دیکە لە ئاسمانی نیشتمانەکەمان، لە جێگای باران، خوێن ببارێو یادی هەڵەبجە بکرێتە مەشخەڵی یەکیەتی بۆ ئازادی کوردستان.

عومەر خاوەر خەڵکی کوێیە؟ لە کام وڵات نیشتەجێیە؟ کۆرپەکەی وا لە باوەشی بۆ هەڵنایەت چاوی گەشی؟

لە خودای گەورە دەپاڕێمەوە کە داهاتوویەکی ڕۆشنمان هەبێو لە جێگای شیوەن بۆ شەهیدانی هەڵەبجە، جێژنی شادیو سەرکەوتن بگێڕین.

ناتوێینەوە

گەر خەیاڵتان وایە، ئیتر دەبڕێینەوە، نابڕێینەوە
گەر خەیاڵتان وایە، ئیتر دەتوێینەوە، ناتوێینەوە
تۆوی تۆڵەین دەڕوێیننەوە
کوڕانو کچان ناو دەنێین هەڵەبجە
تا بیست هەزار هەڵەبجەمان گەورە دەبێ
هەڵەبجەمانن هەڵەبجەمان بۆ زیندوو دەکەنەوە
گەر خەیاڵتان وا بێ، ئیتر دەبڕێینەوە، نابڕێینەوە
ئێمە کوردین، میلیۆنانین لە سەرانسەری دنیا داین
تۆوی تۆڵەین دەڕوێیننەوە، ناتوێینەوە

ئەو کارەساتە هەرگیز لە بیر حەقخوازان ناچێتەوەو مێژوو داستانی درێژی ئەو کارەساتە لە سنگیدا تۆمار دەکا. لە ساڵوەگەڕی ئەم کارەساتەدا سەرەخۆشی لە هەموو حەقخوازانو نەتەوەی کوردو خەڵکی دڵ بەژانی هەڵەبجە دەکەمو بەو هیوایەی دەوڵەتانو کەسانی تاوانبار بە تاوانی خۆیان بگەن.

٥ ی ڕێبەندانی ٢٧٠٧ی کوردی

ناودارانی ئەدەبیات

و: ئازاد شێخی

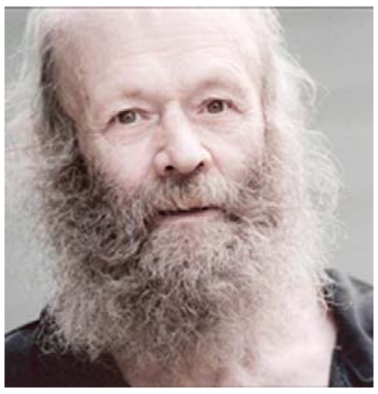

تۆلستۆی - لئۆ

١٨٢٨ - ١٩١٠

چیرۆك نووس، فەیلەسووفی ئەخلاقیو گەورە پیاوچاکی کۆمەڵایەتیی ڕووس لە ٩ی سپتامبری ١٨٢٨ لە ئیالەتی تۆلا لەدایك بووە، لە ٢٠ی نوامبری ١٩١٠ کۆچی دوایی کردوە. یەکێك لە ئەشراف زادەکانی ڕووس بوو. تۆلستۆی لە تەمەنی منداڵیدا بوو کە باوكو دایکی مردنو خزمو کەس گەورەیان کرد. ئەو لە خزمەت مامۆستایانی غەیرە ڕووسیدا پێگەیشت. لە ساڵی ١٨٤٨ لە تەمەنی ١٦ ساڵی لە زانکۆی (کازان) ناوی خۆی نووسی بەڵام هەوڵەکانی تۆلستۆی بەو ڕێگەیەدا ڕۆیشت کە لەگەڵ چینی ئەشرافی خەڵکی کازان پێوەندی بگرێ. پاش سێ ساڵ زانکۆی بەجێ هێشت. پاش ماوەیەك چووە مسکۆ دواتر بۆ پترزبورگ، لەم دوو شارەدا وەك ئەستێرەی کۆڕو کۆبوونەوە ئەدەبی ئەعیانییەکان دەژمێردرا. لە ساڵی ١٨٥١ چووە قەفقاز لە سەر داوای خۆی چووە هەنگی تۆپخانەی قەفقاز لەگەڵ قەبیلەو عەشایەرەکانی ئەو سەردەمە شەڕی کرد، ئەمانەی لە کتێبەکانیدا هێناوە.

ساڵی ١٨٥٧ لە قشوون هاتە دەرێو لە ملکەکەی خۆیدا قوتابخانەیەکی کردەوە، گریمانە پەروەردەییەکانی خۆی خستە بەر تاقی کردنەوە. لە تەمەنی ٤٣ ساڵەییدا ژنی هێنا. پازدە ساڵ دواتری لەوپەڕی خۆشیدا تێپەڕ کردو بوو بە خاوەنی سێزدە منداڵ. شاکاری خۆی بە ناوی ئاشتیو شەڕ (صلح و جنگ)،و ئاناکارنینا لەو دەورانەدا نووسیوەو تۆلستۆی باوەڕی بەو پێنج فەرمانەی ئینجیل هەبوو، توورە مەبە، هەوەسبازی مەکە، لەبەرامبەر ئەو کەسەی تۆی پێگەیاندوە بەربەرەکانی مەکە، لە بەرامبەر خراپەو چاکەکاراندا مێهرەبان بە، قسەی خراپو ناشوکری مەکە، سوێند مەخۆ.

وردە وردە کەلیسای ئۆرتۆدۆکسو دەوڵەتی ڕووسیە لەگەڵی کەوتنە کێشەوە، پێوەندییەکانی خۆیان لەگەڵ پچڕاند، تۆلستۆی هاتە سەر ئەو بڕوایەی کە دەبێ خاوەندارییەتی مەحکوم بکرێ لەبەر ئەوەی سەرچاوەی هەموو شەڕو کێشەکانە، تۆلستۆی شەڕو کێشەو بەکارهێنانی جگەرەو گۆشت خواردنی مەحکوم دەکرد، بەڵام لە کۆتایی تەمەنیدا لە لای خەڵك ناسراو ناوبانگی پەیدا کرد. خەڵك لە هەموو شوێنێکەوە دەچوون بۆ دیتنی. لە تەمەنی ٨٢ ساڵیدا لە سەر ملكو ماڵەکەی هەڵهات، دەیگوت شەرم لە خۆم دەکەم من لە خۆشیدا بژیم بەڵام خەڵك لە برسان بمرن.

ماوەیەکی زۆر لەگەڵ ژنەکەی لەسەر دابەش کردنی ملكو ماڵەکەی دەمەقاڵەیان بوو، لەبەر ئەوەی ژنەکەی نەیدەویست تۆلستۆی ملكو ماڵەکەی دابەش بکاو لە دەستی بدات. ئەو پاش هەڵهاتن لە وێستگەیەکی شەمەندەفەر گیانی لە دەست دا خەڵك تەرمەکەیان بۆ ناشتن بردەوە بۆ ملکەکەی خۆی، باشترین کتێبەکانی ئەو بریتی بوون لە: مێژووی دوێنێ، منداڵیو لاویەتی، سێ مردن، شەڕو ئاشتی، ئاناکارنینا،....

فۆتۆ: عەبدوڵلا عەبدوڵلاپوور

گەمەی دیپلۆماسی یان بەرایی هێرشێکی نیزامی

عەلی بداغی

ئەم بڕیارنامەیە بۆ ئەمریکا دەسکەوتێکی سیاسیو دیپلۆماسییە کە توانیویەتی کۆدەنگییەکی جیهانی دژی ئێران وەڕێ بخاو هەنگاو بە هەنگاو ئەو کۆدەنگییە تا بە چۆك داهێنانی ئێران درێژە پێبدا.

ئەنجومەنی تەناهیی نەتەوە یەکگرتووەکان ڕۆژی ١٣ی ڕەشەمەی ئەم ساڵ بڕیارنامەیەکی نوێی دژی ئێران پەسند کرد. بڕیارنامەی ١٨٠٣ی ئەنجومەنی تەناهی لە درێژەی ئەو ڕەوتی سزادانو سەپاندنی ئەو گەمارۆیانە دا هاتوە کە لە ٣ ساڵ لەوەپێشەوەو لە چوارچێوەی دوو بڕیارنامەی پێشووی ١٧٣٧و ١٧٤٧ی ئەنجومەنی تەناهیدا دژی حکوومەتی ئێران پەسند کراون. ئەگەرچی مەبەست لەو سزادانەی ئێران پاشگەز کردنەوەی ئەو وڵاتە لە پیتاندنی یۆرانیۆمو دەست هەڵگرتنی ڕێژیمی ئیسلامی لە چالاکییە ناوکییەکانیەتی، بەڵام ئەم هەوڵانە تا ئێستا نەیتوانیوە پیتاندنی یۆرانیۆمو چالاکییە ناوکییەکانی ئێران ڕابگرێ. لە پێوەندی لەگەڵ دەسپێکی سێهەم خولی سزاکانو گەمارۆی ئێران لە چوارچێوەی بڕیارنامەی ١٨٠٣دا ئاماژە بە چەند خاڵ پێویستە:

١ـ بڕیارنامەی ١٨٠٣ بە دەنگی گشتیی هەموو ئەندامانی ئەنجومەنی تەناهی جگە لە دەنگی نە "ئا"و نە"نا"ی ئەندونێزی پەسند کرا، ئەوەش واتای دوو شتە: یەکەم ئەوەی پەیامێکی لێبڕاوانەی جیهانییە کە ئێران لەوە وشیار دەکاتەوە کە کۆمەڵگای نێونەتەوەیی لە ئاست چالاکییە ناوکییەکانی ئێران خەمساردو بێدەنگ نیە. دووهەم ئەوەی کە ئەم بڕیارنامەیە بۆ ئەمریکا دەسکەوتێکی سیاسیو دیپلۆماسییە کە توانیویەتی کۆدەنگییەکی جیهانی دژی ئێران وەڕێ بخاو هەنگاو بە هەنگاو ئەو کۆدەنگییە تا بە چۆك داهێنانی ئێران درێژە پێبدا.

٢ـ ئەم بڕیارنامەیە سەلماندی کە پێشبینییەکانی دەوڵەتی ئێران چەندە دوور لە ڕیئاڵی سیاسی بوونو چەندە ئەو بەڵێنانەی کە ئێران لە ئاستی نێونەتەوەییدا وەریگرتبوونو ئەحمەدینەژاد بە پشت بەستن بەو بەڵێنانە خاڵی کۆتایی لەسەر کێشەی ناوکیی ئێران دانابوو، دوور لە ڕاستیو بێ ئیعتیبار بوون.

٣ـ ئەو بڕیارنامەیەو پەسند کردنو ڕاگەیاندنەکەی لە ئێراندا بەهۆی پروپاگەندەکانی هەشتەمین خولی هەڵبژاردنی مەجلیسی شوورای ئیسلامی خرایە پەراوێزی ڕاگەیاندنەوەو ڕێژیم بە قۆستنەوەی ئەو هەلە بیروڕای گشتیی ئێرانی لەو مژارە بە لارێدا برد.

بەڵام هەر لەو پێوەندییەش دا هێنانە گۆڕێی چەند پرسیار گرینگە:

کاریگەریی ئەم گەمارۆیانە لەسەر ئابووریی ئێران چن؟ فاکتۆری "کات" لەو گەمارۆیانەدا چەند قازانجو چەند بە زیانی ڕێژیمە؟ ئایا ئەو گەمارۆیانە بەرایی هێرشێکی نیزامی دژی ئێران نین؟

لە نێوان ئەو ململانێ ئالۆزو پڕ گەنگەشەیەدا کێ قازانج دەکاو کێ دەیدۆڕێنێ؟

سزاکانی ئەنجومەنی تەناهی دژی ئێران کە بە سزای هۆشمەندی ئابووری بەناوبانگن، لە بنەڕەت دا بە مەبەستی خستنە ژێر گوشاری کار بەدەستانو بەرپرسانی ڕێژیم بۆ ملدان بە ویستەکانی کۆمەڵگای جیهانی بەرێوەدەچن، هەر بۆیەش بەو هەستیارییەوە ڕەچاوی ئەوە دەکرێ کە سزاکان لایەنی بژیوو پێداویستییە سەرەکیو ژیانەکییەکانی خەڵکی نەگرێتەوە. هەربۆیەش دەبینین کە هیچ کام لەو سێ بڕیارنامەیە ڕاستەوخۆ هەناردەی نەوتو گازی ئێرانی نەگرتۆتەوە. دیارە ئەگەرچی درێژە کێشانی ئەو ململانێیە لە درێژخایەن دا لە سەر ڕەوتی سەرمایەدانانی بیانی لە ئێرانو بازرگانیی جیهانی لەگەڵ ئەو وڵاتە کاریگەریی نەرێنیی خۆی دەبێ، بەڵام چوونە سەرێی نرخی نەوت تا ئاستی ١١٠ دۆلار بۆهەر بۆشکەیەك ئەو ئیمکانە بە حکوومەتی ئێران دەدا کە لە ئێستا دا بەرگەی ئەو سزایانە بگرێو لە بەرامبەریان دا خۆراگر بێ.

لەو نێوەدا گرینگ کاتە. ئەو ململانێیە تاکەی بەردەوامو هەروا درێژەی دەبێ؟ چونکی ئەزموون نیشانی داوە کە گەمارۆی هۆشمەند لە درێژخایەنیش دا نەك ناتوانێ گوتارو هەڵوێستی کاربەدەستانو بەرپرسانی ڕێژیمە توتالیتێرو سەرەڕۆکان بگۆڕێ، بەڵکوو کاریگەریی نەرێنیی زۆریشی لەسەر ژیانی خەڵکی دەبێ. ڕێژیم لەو نێوەدا بە کەڵك وەرگرتن لە دەرفەتو فاکتۆری کات درێژە بە چالاکییە ناوکییەکانیو هەروەها پڕ چەککردنی خۆی دەدا، بەڵام بژێوی خەڵك تووشو گران دەبێو ڕێژیم لە بودجەی بێهداشتو دەرمانو فێرکردن دەبڕێو دەیخاتەسەر بودجەی نیزامی بۆ کڕینی کەلو پەلو چەكو چۆڵو بەمجۆرە بەسراوەیی خەڵك بە حکوومەت زێدەتر دەبێ. ئەوە جیا لەوەی لە درێژخایەن دا زۆر لەو وڵاتانەی گەمارۆیان بەسەر ڕێژیم دا سەپاندوە بۆ قوتار بوون لە تێچووەکانی گەمارۆ هەر بۆ خۆیان بە ئاشکراو بە نهێنی بازرگانی لەگەڵ ڕێژیمی سەرەڕۆی ئێران دەست پێدەکەنەوە. مێژووی پێوەندییە نێونەتەوەییەکان پڕە لەو جۆرە گەمەیە.

هەر بۆیەش پێچەوانەی ئامانجەکانی گەمارۆی هۆشمەند ئەوە خەڵکانی ئێرانن کە دەبێ سووتەمەنیی ئەو ململانێیە بن و تووشیان بە تووشی گرانی، بێکاریو ئاوسانی زیاتر لەوەش دەبێ.

کەوابوو ئامانجو ئاکامەکانی ئەو گەمارۆیانە لە کوێدا یەکتر دەنگێون؟ وەڵامی ئەو پرسیارە لە دەرەنجامی سیاسەتەکانی ئەمریکا دایە.

ئەمریکا لە سێ ساڵی ڕابردوودا توانیویەتی کۆدەنگییەکی نێونەتەوەیی دژی ئێران دروست بکاو ئەو کۆدەنگییە بە شێنەییو ئەسپایی بۆ ڕووبەڕوو بوونەوەیەکی جیدیی ڕاستەوخۆ لەگەڵ ڕێژیم بەکار دێنێ. هەر بۆیەش بە کڕینی کاتو پەلە نەکردن لە سەپاندنی سزای قورستر لەو گەمارۆیانە هەوڵ دەدا وێڕای پاراستنی کۆدەنگیی ئێستا بەڵگەو دیکومێنتی پێویست بۆ ئەو ڕووبەڕوو بوونەوەیە وەدەست بخاو هەڵەی پێشووی سەبارەت بە عێراق لەو وڵاتەدا دووپات نەکاتەوە.

ڕێژیمیش لەو کات کڕینەی ئەمریکا ئەو قازانجە دەکا کە ئەویش بەرنامە ناوکییەکانی بە ئاکام بگەیەنێو لەو پێشبڕکێیەدا ئەمریکا هەوڵ دەدا بە درێژەدان بە دیپلۆماسی چالاکیی خۆی درێژە بە دەرکردنی بڕیارنامەکانی دیکەی لەو چەشنە لە دژی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی بدا تا دەرفەتە زێرینەکەی بۆ دەرەخسێو هەمیش بە کاریگەریی نەرێنیی گەمارۆکان لەسەر ئابووریی ئێران ڕێژیم تووشی قەیرانی دوای قەیران بکا.

بەڵام ئەوە ئێرانە کە کۆتایی ئەم پێشبرکێیەو درەنگ و زووەکەی دیاری دەکا. چەکی ناوکی هێڵی سووری دیپلۆماسیو بەرژەوەندییەکانی ئەمریکایە. چەند ئێران لەو هێڵە نیزیك بێتەوە، ئەوەندەش ئاسۆی کۆتاییەکانی ئەم پێشبڕکێیە دەردەکەون.

درێژەی

پێکگەیشتنی دوو شێوە ڕوانین، بەڵێ یان نە

هەڵنەگرانەی ئەم دواییەو قەیرانی ڕەواییو فەلسەفەی بوونی حیزبەکانی خۆرهەڵاتی کوردستان. هەرکام لەم حیزبانە دەخوازن لە ڕێگای بەڕێوە بردنی سیمینارو ڕێوڕەسمی جۆربەجۆر بۆ ڕێزگرتن لە ڕابردووە پڕشانازییەکەیان بیروڕای گشتی بەلای خۆیاندا ڕاکێشێو ڕەوایەت بەخۆیان بدەنو دوورکەوتنەوە لە ڕابردوو قەدەخە دەکەنو بە مەترسیداری لە قەڵەم دەدەن، کە دیارە ئەمە ڕاستییەکی حاشا هەڵنەگرە و دەتوانین لە هەڵسوکەوتو کرداری ئەم حیزبانە هەڵی هێنجنین.

وێدەچێت کە ئەگەر سیاسییەکانی نێو حیزبەکان پێداچوونەوەیەکی بوێرانە بە هەلومەرجی خەباتدا نەکەنو لەو کۆتو بەستانە ڕزگار نەبن کە گەورە کراونەتەوەو هەر لێرەدا کۆتایی بەو خەسارانە نەیەت کە لە باوەڕدار بوون بە واتای خوێندنەوەی ناڕاستیانەی واقیع بینیی سیاسی لە ڕووگەی ڕێبەرانی ئەم حیزبانەوە سەرچاوەیان گرتوە لە داهاتوودا شایەتی ئامادەیی کەمڕنگتری ئەم حیزبانە لە مەیدانی خەباتی نەتەوایەتیدا دەبین.

بژاردە سیاسییەکانو ڕووناکبیرانی سەر بەخۆو کۆمەڵێکیش لە چالاکانی سیاسیی نێو حیزبەکانیش کە بەشێکیتر لە ئەکتەرەکانی بزاڤی نەتەوەیی خۆرهەڵاتی کوردستان پێك دێنن، گیرۆدەی دیاردەیەکی دیکە بوون کە من بە ئایدیالیزمی ناواقیع بینانە ناودێری دەکەم. ئەم بەشە بە تاوانبار کردنی حیزبەکان بە پاسیڤ بوون لە ژێر سێبەری بەستراوەیی و هەندێ جاریش پلەیەك سەرتر، خۆ بەدەستەوەدان لە بەرامبەر ئەو دۆخەی کە هەیەو شرۆڤەی ناواقیعی هاوکێشە سیاسییەکانو زێدەڕۆیی کردن لە بەرتەسك نواندنی بیاڤی گشتیی کۆمەڵگە بۆ خەباتێکی هەمەلایەنە، خۆیان گیرۆدەی زێدەخوازی کردوەو بە هێنانە کایەی خواستگەلێکی بەرزە فڕانە بوون بە لایەنی نەیاری ئەم هاوکێشە نەناسراوەو ئالۆزییەکی پتریان بەم بابەتە بەخشیوەو دەخوازن بە شەوێك ڕێگای سەد ساڵ بپێون. خوێندنەوەی بۆچوونەکانی ئەم دەستە لە چالاکانی سیاسی نیشاندەری پەرچەکردارێکی ڕادیکاڵە لە بەرامبەر کرداری کۆنسێرڤاتڤانەی حیزبە سیاسییەکانو پاساو هێنانەوەکانی ڕێبەرانی ئەم حیزبانە کە جاربەجاریش پاساوهێنانەوەگەلێکە بە ئاراستەی خۆدەربازکردن لە بەرپرسایەتی.

دیارە لە ساڵی ڕابردوودا دەستەیەك لە چالاکانی سیاسیی نێو حیزبەکان لە حیزبی دێموکراتی کوردستاندا وەك نموونەیەکی بەرچاو هەستیان بە گۆڕانکاریو پێداچوونەوە کردوەو هەنگاوگەلێکی پڕبایەخیان لە ڕاستای چالاك کردنەوەی هێزو توانا دەوڵەمەندەکانی نێو حیزبدا هەڵ هێناوەتەوە کە ئەگەر ئەم پرۆسەیە سەر بکەوێت زۆر دوور نیە کە بێ هیواییەکانی کۆمەڵانی خەڵك ببێتە خرۆشانی تواناییە شاراوەکان، سەرەتا لە نێو حیزبەکانداو پاشانیش توێژە جۆربەجۆرەکانی خەڵك.

بە باوەری من خاڵی یەکگرتنەوەی ئەم دوو ڕوانگەیەو کاریگەریی وەرگرتنیان لە یەکتر دەتوانێت هەنگاوێکی ئەرێنی بێت لە بەرەو پێش بردنی ئامانجە هاوبەشەکانو بوارسازی جووڵانەوەیەکی نوێ لە خەباتو ئاراستە دان بەو پۆتانسییەلانە بێت کە لە کەشوهەوای کۆمەڵگای خۆرهەڵاتی کوردستان دان. لێك نزیك بوونەوەی ئەم دوو شێوە بیرکردنەوەیە دەتوانێت تا ڕادەیەك ئەو زامانە تیمار بکات کە لە لێکدابڕانەکانی ئەم دواییەی حیزبەکانەوە سەرچاوەی گرتوەو بزاڤی جەماوەریو توێژە جۆربەجۆرەکانی خەڵك ڕێك بخاتو بە ڕێچکەی خواستە نەتەوەییەکان دا ڕێنوێنیی بکات. لە ڕەوشێکدا کە شوێنکەوتووانی ئەم دوو ڕوانگەیە دەست لە ڕەتکردنەوەو نکۆڵی کردن لە یەکتر بشۆنەوەو ڕێچکەی ئاڵوگۆڕی بیروڕا لە بارەی دۆزینەوەی ڕێگایەکی ناڤینو بێ بەری لە زێدەڕۆییو لە ڕاستای بەرژەوەندیی نەتەوەییدا بگرنە پێش، دەتوانین چاوەڕوان بین کە ئەو قەیرانەی ئێستا ببێتە دەرفەتێکی لە بار بۆ پێشڤە بردنی ئامانجە ئازادیخوازانە نەتەوەییەکان.

سوسیال دێموکراسی چیە؟

(بەشی دەیەم)

وەرگێڕان لە ئینگلیزییەوە:
کەماڵ حەسەنپوور

بە مەبەستی خستنەڕووی بیروبۆچوونی جۆراوجۆر لەبارەی سۆسیالیزمو سۆسیال دێموکراسیداو هەروەها مۆدێلو ئەزموونەکانی سیۆسیالیزم لە وڵاتان دا، "کوردستان" وەرگێڕدراوی کتێبێك لە زمانی ئینگلیزیەوە لەبارەی سۆسیالیزم دا لەژێر ناوی "سوسیال دیموکراسی چیە؟"دا بە شێوەی زنجیرەیی بڵاو دەکاتەوە. ئەم کتێبە لە نووسینی ئینگڤار کارلسۆنو ئان ماری لیندگرێنە.

سەدەی بیستەم نیشانی داوە کە لە پەیوەندی لە گەڵ ئامرازەکانی بەرهەمهێنان - "چین"- تەنیا خاڵی جیاکەرەوە لە کۆمەڵگا نیە. بە درێژایی مێژوو نێر یا مێ بوون (Gender) خاڵێکی جیاکەرەوەیە کە هەمان دەوری بەرچاو لە شێوەی پلە پلە کردنی تاقمە جیاوازەکان وەک چین دەگێرێت، هەر چەند کە ئەو مۆدێلە تایبەتمەندیی دیکەشی هەن. هەروەها دین یا پێشینەی ڕەگەزی دەتوانێ کەم تا کورتێک وەک فاکتەرێکی بە هێزی جیاکەرەوە خۆ بنوێنێ.

لەوەش زیاتر، دێموکراسیی سیاسی و ڕێکخراوەکانی یەکێتیی کرێکاران کاریگەرییان لە سەر شێوەی دارشتنی دەسەڵات هەبووە؛ خاوەندارەتی ئامرازەکانی بەرهەمهێنان بە شێوەی سەدەی نۆزدەهەم خەڵک بە سەر چینی جیا جیادا دابەش ناکات.

هەموو ئەوانە بەو مانایەن کە چەمکی چین بە تەنیا بۆ شی کردنەوەی بەش بەش کردنی کۆمەڵگای مودێرن بەس نیە و ئەوان بە تەنیا لە ڕێگای ئاڵوگۆڕ لە ئامرازەکانی بەرهەمهێناندا ناتوانن چارەسەر بکرێن. بەڵام چەمکی چین وەک ئامرازێکی شیکردنەوە بە کەڵکە، ئەگەر مرۆڤ ڕێگابدات کە وەک هێڵی جیاکەرەوە لە نێوان ژێر دەستی و سەروەری هەم لە ژیانی کار و هەم لە ئابووریدا ئامازەی پێ بکرێت.

هێڵی جیاکەرەوە پێویست ناکات هەموو شتێک بگرێتەوە: هەم کرێکار و هەم خاوەن بەش (Shareholder) لە بەرژەوەندیان دایە کە کۆمپانیاکانی "ئەوان" بە هێز و سەرکەوتوو بن، چونکە ئەوە بناغەی مسۆگەریی کار و دڵنیایی لە گەڕانەوەی سەرمایەیە. بەڵام لەوانەیە جیاوازیی یەکلا کەرەوە لە نێوان لایەنەکان بۆ چۆنیەتیی گەیشتن بەو بە هێزیە هەبێت. بردنە سەری ڕێژەی بەرهەمهێنان کە بە نرخی زیاد کردنی زەخت لە سەر کرێکاران تەواو بێت لەوانەیە بۆ خاوەن بەشەکان دڵخواز بێت: کاری زۆرتر بە هەمان مووچە. بەڵام بۆ کرێکارەکان نرخی ئەوە، بە شێوەی زیاد بوونی گوشار (Stress) و چوونە سەری ئەگەری بریندار بوونیان، دەتوانێ نرخێکی ئێجگار زۆر بەرز بێت.

ئەوەندەی کە پێوەندیی بە باجەدەرەوە هەیە، لەوانەیە تێچوونی چاوەدێری لە بریندارەکان، کە بە هۆی ئەو زەختە زۆرە روو دەدات، وردە وردە لەو قازانجەی کە بە چوونە سەری ڕێژەی بەرهەمهێنان بە دەست دێت زیاتر بێت.

کێشەکانی بێ پسانەوەی نێوان لایەنەکانی بازاری کار کە لە سەر پرسی یاسای کار دێنە پێش بە هەمان شێوە دەکرێ لە ڕوانگەی دەسەڵاتەوە، یا هەر بەو پێیە لە ڕوانگەی چینایەتی‌یەوە شی بکرێنەوە. ئاخۆ ئەوە خاوەن کارەکانن کە دەبێ ڕێگایان پێ بدرێ کە سەربەخۆ هەواڵی دەرکران بە کەسێک رابگەیێنن یا خود بەڵگەکانی ئەو دەرکردنە دەبێ چی بێت؟ یا تەنیا ڕێگا بدرێت کە دەرکردن لە بەر هەندێک هۆی تایبەتی بێت و دوای وتووێژ لە گەڵ نوێنەری سەندیکای کرێکاری فەرمانبەرەکان؟

گفتوگۆکان زۆر جار لەڕووی ئەو شتەی کە لەڕوانگەی ئابووری بازرگانی‌یەوە ماقوڵە ئەنجام دەدرێن، بەڵام لە کۆتاییدا، مەسەلەکە ئەوەیە کە دەسەڵات بە سەر کار دەبێ بە کام لایەن بسپێردرێت. ئایا کرێکارەکان دەسەڵاتیان بە سەر شوێنی کاری خۆیاندا هەبێت و بوێرن دژی خاوەن کارەکان بوەستن بە بێ ئەوەی کە کارەکەیان بکەوێتە مەترسی، یا خود ئەوان وەک "فاکتەری بەرهەمهێنانی" بێ گیان مامەڵەیان لە گەڵ بکرێت کە دەکرێ کەڵکیان لێ وەرگیرێت یا خود بەپێی بریاری یەک لایەنەی خاوەن کارەکان فڕێ بدرێن؟

ئەوەی کە چەمکی چین فێرمان دەکات ئەوەیە کە ئەو پرسیارە بەرز بکەینەوە: لە بەرژەوەندی کێ‌دا؟ کاریگەریی هەندێک کردەوەی دیاریکراو لە سەر لایەنە جیاجیاکانی کۆمەڵگا چی‌یە؟ چ جۆرە فەرمانبەری‌یەک یا فەرمانڕەوایی‌یەک بە هۆی هەندێک کردەوی سیاسی دروست دەبێت؟ هەڵبەت دەبێ ئەو پرسیارانە لە پێوەندی فاکتەرە جیاکەرەوەکانی تریش بکرێن، وەک نێر یا مێ بوون یا بنچینەی ڕەگەزی.

بەرز کردنەوەی ئەو پرسیارانە گرنگن، بە تایبەتی لە سەردەمی ئاڵوگۆڕ وەک سەردەمی ئێمەدا. زۆر

نوسخەی کە بە باشی تاقی کراونەوە چی‌تر کاریگەری‌یان نیە، هەر بۆیە گرنگە کە نوسخەی نوێ بە بێ تێروانینێکی ڕەخنەگرانە پەسەند نەکەین، تەنیا لە بەر ئەوەی کە نوێن، بەڵکوو لێی بکۆڵینەوە بۆ ئەوەی کە بزانین بە قازانجی کێن و لە دژی بەرژەوەندی کێن: کە ئێمە دەبێ لێی بکۆڵینەوە بۆ ئەوەی کە بزانین ئاخۆ چی بکەین بۆ ئەوەی کە دڵنیا بین کە ئاڵوگۆڕە حەتمی‌یەکان لە بەرهەمهێنان، جیاوازی چینایەتیی نوێ دروست نەکەن و نەبنە دابەش بوونی نوێ بە سەر ئەوانەی کە دەسەڵاتیان بە سەر ژیانی کاری خۆیانەوە هەیە و ئەوانەی کە ئەو دەسەڵاتەیان نیە.

مرۆڤ بە کەڵک وەرگرتن لە چەمکی چین دەتوانێ ببینێ کە ئەگەری ئەو جۆرە گۆڕانکاری‌یە گەلێک بەرچاوە. لە کۆمەڵگای پشت بەستوو بە تێکنۆلۆژیی پێشکەوتوو، کە جێگای کۆمەڵگای پیشەسازی دەگرێتەوە، زانیاری دەورێکی یەکجار بەرز دەگێرێ.

بە کەڵک وەرگرتن لە زاراوەی مارکسیستی، ئێمە دەتوانین بڵێین کە زانیاری خەریکە زۆر بە خێرایی ببێتە یەکێک لە گرنگترین فاکتەرەکانی بەرهەمهێنان، کە دەسەڵات بۆ خاوەنەکەی مسۆگەر دەکات لە کاتێکدا کە ئەو کەسانەی کە خاوەنی زانیاری نین دەبینن کە دوا دەکەون. لەو حاڵەتەدا ستراتێژیی ڕوونی سۆسیال دێموکراسی ئەوەیە کە تێبکۆشێت کە ئەو فاکتەرەی بەرهەمهێنانە بە سەر زۆرینەی خەڵکدا بڵاو بکاتەوە. هاندەرەکە هەم ئابووری‌یە و هەم ئایدیۆلۆژیکی: ئاستێکی بەرز و هاوپلە لە زانیاری لە ناو هێزی کرێکار، پێشمەرتێکە بۆ سوێد وەک نەتەوە، بۆ ئەوەی کە پلەی ئابووری و سیستەمی ئاسایشی کۆمەلایەتیی خۆی بپارێزێت. لەوە زیاتر بڵاو بوونەوەی سەرمایەی زانیاری بە شێوەیەکی یەکسان هەروەها پێشمەرتێکە بۆ یەکسانی لە ناو هاووڵاتاندا.

سیاسەت بە کردەوە

بۆچوونە بە میرات گیراوەکانی سۆسیال دێموکراسی تەنیا بۆچوونە کلاسیکەکانی ئازادی و یەکسانی، یا ئامرازە کلاسیکەکانی شیکردنەوە وەک ڕوانگەی ماتریالیستی لە سەر مێژوو ناگرنەوە. ئەوە بە هەمان ئەندازە پرسی مێژووی سەد ساڵەی حیزبە: لەو فکرانەی کە بە کاریگەریی دوو لایەنە لەگەڵ داخوازيیەکانی سیاسەتی بە کردەوە و فێر بوون لە ئەزموونەکان گەشەیان کردوە.

ئێمە دواتر باسی گەشەکردنی سۆسیال دێموکراسی لە هەندێک بواری سیاسی‌یەوە دەکەین. لێرە پێمان خۆشە باسی پرسی کاریگەری دوو لایەنەی ئایدیۆلۆژی و سیاسەتی بە کردەوە بکەین. چونکە کاریگەری دوو لایەنە دەبێ هەبێ: مرۆڤ قەت ناتوانێ لە پێشدا، بە شێوەی تیۆری، بە وردی شێوەی گەشە کردنی کۆمەڵگا دیاری بکات، یا تەنانەت دیاری بکات کە سیستەمی باش دەبێ چۆن بێت. سیاسەتەکان دەبێ بێ پسانەوە تاقی بکرێنەوە، بە ئایدیۆلۆژی وەک ئەستێرەی ڕێ نیشاندەر بەڵام بە ئەزموونە پراکتیکی‌یەکان وەک خاڵی دەستپێک بۆ دیاری کردنی ئەو شتانەی کە دەگونجێن و ئەو ڕێگاچارانەی کە ئەگەری جێ‌بەجێ بوونیان هەیە.

هەڵبەت ئەو بیروباوەڕانەی کە باس لە چۆنیەتیی دارشتنی کۆمەڵگا دەکەن خاڵی دەستپێکی سیاسەتن: ئەوان ئەو ئامانجانەن کە ئێمە هیوادارین پێیان بگەین. ئەوە بەو مانایە نیە کە مرۆڤ دەتوانێ دەست بەجێ بە هەموو ئەو شتانە بگات. بە هەمان شێوە ئەوە بەو مانایە نیە کە جیاوازیی نێوان ئایدیالەکان و ڕاستی‌یەکانی ڕۆژانە دەبێ وەک خەیانەت بە ئایدیالەکان لێکبدرێتەوە.

هەموو سیاسەتێک دەبێ خاڵی دەستپێکی پێشمەرتە واقیعی‌یەکان بێت، بە تایبەت کاتێک کە دەگەرێتەوە سەر کاروباری ئابووری. ئێمە ناتوانین چاکسازی‌یەکانی ئەمرۆ بەو پارەیەی کە ٢٠ ساڵی‌تر دەمان بێت جێبەجێ بکەین: ئەگەر پێشمەرتە پراکتیکی‌یەکان بوونیان نەبێت باس کردن لە بەنرخیی ئامانجێک سوودی نیە. ئێمە ناتوانین ئەو سنوورانەی کە داخوازيیەکانی ژینگە بو سیاسەت دیاری دەکەن پشت گوێ بخەین، بۆ وێنە خولی ئابووری (economic cycle) ناونەتەوەیی یا توانای پێشبڕکێی ناوەندەکانی پیشەسازی. هەڵبەت ئێمە دەتوانین لە نێوان ڕێگا جیاوازەکانی هەڵسوکەوت کردن لە گەڵ ئەو سنوورانە یەکیان هەڵبژێرین بەڵام قەت ناتوانین ڕاستیی هەبوونی ئەوان پشت گوێ بخەین تەنیا بەو هۆیە کە ئێمە حەزمان لەو داخوازيیانە نیە کە ئەوان دەیخەنە سەر سیاسەت.

***

بۆ وێنە دەتوانین باسی ئەو کەم هێنانە زەبەلاحەی بودجە لە نەوەدەکاندا بکەین. ئێمە دەتوانین لە نێوان تێکەڵاوێک لە زیاد کردنی باج و کەمکردنەوەی خەرجی‌یەکان بۆ هێنانە خواری ڕێژەی کەم هێنانی بودجە یەکیان هەڵبژێرین و دەتوانین بردنەسەری ڕێژەی باج و کەم کردنەوەی خەرجی‌یەکان بە چەند شێوە دابەش بکەین. بەڵام ئێمە ناتوانین ڕێگا بدەین کە ئەو کەم هێنانە هەر وەک خۆی بەردەوام بێت. ئەوە دەبێتە هۆی کێشەی ئابووری کە لە کۆتاییدا زەختی گەلێک بەرچاوتر لە ڕێکخستنی بودجە دروست دەکات.

ڕوانینێك لە ناسیۆنالیزمی سەربەخۆییخوازی کورد

فەروخ نیعمەتپوور — و. بۆ کوردی: عەبدوڵڵا عەبدوڵڵا پوور

"لاپەڕی ئازاد" دەرەتانێکە بۆ هاتنەگۆڕی بیروڕای جیاواز لە بارەی مەسەلە جۆراوجۆرەکان لە "کوردستان"دا. "کوردستان" تەنیا وەك مەیداندان بە بۆچوونی جیاوازو ڕێزلێگرتنیان ئەم دەرەتانەی پێك هێناوە، ئەگینا نووسەران خۆیان لە نێوەرۆکی ئەو بۆچوونانەی لەم لاپەڕەیەدا بڵاودەبنەوە، بەرپرسیارن.

بە دوای ڕووخانی ڕێژیمی سەدام حوسێنو بەشداریی کوردەکانی عێراق لە حکوومەتی ناوەندی دا وەك یەکێك لە کۆڵەکە سەرەکیەکانی ئەو، ناسیۆنالیزمی کورد جموجۆڵێکی زۆرتری لە چاو پێشوو لە ناوچە دا بەخۆوە گرتووە، ڕەهەندەکانی ئەو تاکوو ئێستاش لە ڕووبەرێکی بەرفراوانتردا پەرەی گرتوە. بە جورئەتەوە دەتوانین بڵێین کە بەشداریی کوردەکانی عێراق لە حکوومەتی ناوەندیی ئەم وڵاتەدا، خاڵێکی وەرچەرخانە لە پەرەگرتنی ناسیۆنالیزمی کوردیدا،و لە ڕاستی دا برگەیەکی زۆر گرنگە کە ناسیۆنالیزمداو پێش لە خۆی لە بواری چەندیو چۆنی لە یەك جیا دەکاتەوە. لە ڕاستی دا ئەم برگەیە خاڵێکی دەسپێکی دیکەیە لە دەربڕینێکی دیکە لە چەندو چۆنیی ناسیۆنالیزمێکی دیکەدا.

ئەگەر بمانهەوێ تایبەتمەندییەکانی ناسیۆنالیزمی کوردی دوای ڕووخانی ڕێژیمی بەعس ڕیز بکەین، دەتوانین بڵێین ئەم ناسیۆنالیزمە لەچاو پێش خۆی تایبەتمەندیگەلێکی سەربەخۆخوازانەی زۆرتری لە خۆی پێشان داوە، کە ئەم کارەش هەم لە جۆری وشە سیاسییەکانی ئەودا ڕەنگدانەوەی هەبووەو هەم لە پێکهاتنی حیزبو ڕێکخستنی سەربەخۆییخوازدا. لە بواری وشەگەلی سیاسیدا هەنووکە ئێمە دەگەڵ وشەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، باکووری کوردستان، باشووری کوردستانو ڕۆژئاوای کوردستان بەرەورووین، کە ئەمە نیشانەی ئەوەیە کە کوردستان لە ڕاستیدا یەك وڵات بووە کە بە ناحەق دابەش کراوەو لەسەر ئەم بنەمایە مافی یەکگرتنەوەی دووبارەی بۆ پارێزراوە (دیارە کوردستان هیچ کات لە واتای سیاسیی نوێ دا، وڵاتێکی یەکگرتوو نەبووە، لەبەر ئەوە کە هیچ کات خاوەنی دەوڵەت ـ نەتەوە نەبووە. ئەوەی کە ئەم وڵاتە بەخۆیەوە دیوە بریتی بووە لە هێزە ناوچەییەکانی سەر بە ئیمپراتۆرییە جۆراوجۆرەکان لە درێژایی مێژوودا، کە تەنانەت لەگەڵ یەکتریش بەشەڕ هاتون. کەواتە ناتوانین باس لە دابەش بوونی کوردستان بکەین. دابەش بوونی کوردستان وشەیەکی دروستکراوی ناسیۆنالیستەکانە بۆ پێکهێنانی بیرێکی ناسیۆنالیستی). دیارە ئەم وشانە لەلایەن "پ ك ك"وە بە فەرهەنگی وشەکانی ناسیۆنالیزمی کوردییەوە زیاد کران، بەڵام لەو سەردەمەدا زۆربەی خەڵك زۆر بە لایانەوە پەسند نەبووو لە ڕاستیدا دوای ڕووخانی سەدام بوو کە ئەو وشانە بە شێوەیەکی بەرفراوانتر کەڵکیان لێ وەرگیرا. لە نێو حیزبە سیاسییەکانیشدا دەبینین کە حیزبو ڕێکخراوگەلێکی تازە بە ناوی تازەوە هاتوونەتە کایەوە کە بەشێك لەم ڕێکخراوانە لە دڵی حیزبە کۆنترەکاندا هاتونەتە دەرێ، هێندێکی دیکەش تازە دامەزراون. هەروەها لە چاخی پۆست مۆدێرنیستیو بە جیهانی بوون (گلۆبالیزاسیۆن)دا کە لەو دا ئامرازی پێوەندیو زانیاری بە فراوانی دەست دەکەون،و تارادەیەك هەموو کەس دەستی پێیان ڕادەگا، ئامرازەکانی پێویست بۆ بەرەوپێش بردنی ئەم ناسیۆنالیزمە سەربەخۆییخوازە لە باشترین حاڵەتی خۆیدا ڕەخساوە،و لەم بارەیەوە ئەم گوتارە دەگەڵ گوتاری پێشووی خۆی کە زۆرتر خودموختاریخواز بووو پشتی بە کۆمەڵێك ئامرازی دیکە بەستبوو، خۆی جیا دەکاتەوە.

دیارە دەرکەوتنی ناسیۆنالیزمی سەربەخۆییخوازی کورد بە واتای ئەوە نیە کە ڕێکخستنی هەڵگری ئەو هەنووکەش لە تواناو هێزی ڕێکخستنە کۆنەکانی ناسیۆنالیزمی کوردی کەڵك وەردەگرێ، بەڵام توانای گوتارە ڕادیکاڵانەکەی، کاریگەری لەسەر حیزبە کۆنەکانیش داناوە، بە شێوەیەك کە ئەم حیزبانە هەنووکە لە ویستی خودموختاریخوازانە هاتوونەتە دەرێ (یەکێك لە هۆکارەکان)و ڕێگای فیدرالیسمیان هەڵبژاردوە. لە لایەکی دیکەوە ئەوانی ناچار کردوە کە لە ئەدەبیاتی سیاسیی باوی خۆیاندا هێندێك جارو تەنانەت زۆرتر، لە وشەگەلی ناسیۆنالیزمی سەربەخۆییخواز پەیرەوی بکەنو بەکاری بێنن. لە ڕاستیدا ناسیۆنالیزمی سەربەخۆییخواز خۆی لە پارادۆکسێك کە حیزبە کۆنترەکان گیرۆدەبوون دەرباز کردوە،و ئەوە لە کاتێك دایە کە حیزبە کۆنەکان گیرۆدەی جۆرێك گوتاری پارادۆکسیکاڵن. ئەوان لە لایەك لە وشەگەلی ناسیۆنالیزمی سەربەخۆییخواز کەڵك وەردەگرن،و لە لایەکی دیکەوە لە کردەوەی سیاسیی خۆیان دەروەستی بەرنامە باوەکانی خۆیانن. دیارە ئەم ناتەبایی لە دنیای سیاسەت دا شیاوی پاساوە بەڵام لەوەدا کە قسە لەسەر ناسنامەخوازیی کوردیی ڕەسەنە ئەم حیزبە کۆنانە بەتەواوی ناتوانن وەڵامدەر بنو لە ڕاستی دا پراگماتیسمی سیاسییە کە توانای ڕووبەڕووبوونەوەی لەگەڵ ئەو ناسیۆنالیزمە ڕادیکاڵەی بەوان داوە. بەو واتایە کە هێزی وڵاتانێك کە کوردەکانی تێدان،و هەروەها نەبوونی ئامادەیی کۆمەڵگای جیهانی بۆ وەرگرتنی ناسیۆنالیزمی سەربەخۆییخوازی کوردی، بەردەوام ئەوانی خستۆتە سەر بنەمای ڕاستییەکان. هەروەها مێژووی خەباتی ئەم حیزبانەو ڕیشەدار بوونی ئەوان لە کۆمەڵگای کوردی شتێك نیە کە بە سانایی بتوانرێ لە لایەن ڕادیکالیزمی ناسیۆنالیزمی کوردییەوە بسڕێتەوە،و لە ڕاستیدا ئەم حیزبانە وەك هەبوویەکی سەربەخۆو بەهێز فاکتۆرگەلێکی هەنووکە چارەنووسازن لە دۆخی هەنووکەییدا.

بەڵام ئەمە کە ناسیۆنالیزمی ڕادیکاڵو سەربەخۆییخوازی کوردی تا چەند بنەمای دروشمی سەربەخۆیی کوردستانی (جا کوردستان وەك وڵاتێکی سەربەخۆو یەکگرتوو،و یان هەر بەشێکی وەك وڵاتێکی سەربەخۆ) شی کردۆتەوە، قسەی زۆر هەڵدەگرێ. بە ڕوانینێکی کورت لە بارودۆخەکە وا دێتە بەرچاو کە ئەم ناسیۆنالیزمە نە لەسەر بنەمای شیکردنەوەی هەڵومەرجی ئاراییو ڕاستینە، بەڵکوو زۆرتر لە سەر بنەمای خواستو ویستێکی دەروونیو ڕۆمانتیکی هەڵسوکەوت دەکات،و لەبنەڕەت دا زۆرتر لە سەر دوو پرس پێداگریی کردوە: یەکەم لەسەر بەرنامەکانی ئەمریکا بۆ گۆڕانکاری پێکهێنان لە ناوچەدا (نەقشەی نیوکانەکان)و دووهەم لەسەر خواستێك کە لە نێو بەشێك لە کۆمەڵگا دا لەم بارەیەوە بوونی هەیە. ئەگینا دیار نیە کە میکانیزمەکانی پێکهێنانو بە کردەیی کردنی سەربەخۆیی کوردستان چۆننو دەبێ لە چ ڕێگاگەلێکی کردەییەوە تێپەڕن. سەربەخۆیی کوردستان بەر لە هەموو شتێك دەبێ بە واتای بوونی سنوورگەلێکی دیاری کراو بێ کە بۆ جاڕدانی سەربەخۆیی پێویستنو ئەوە لە کاتێك دایە کە بە کردەوەو بە یاسایی ئەم سنوورانە بوونیان نیە (لە زۆربەی بەشەکان) و لانیکەم دیاری کردنی ئەم سنوورانەش (دیارە لەم بوارەش دا جیاوازیی زۆر لە نێوان بۆچوونی ناسیۆنالیستەکانی کورد دا هەیە) خۆی لە خۆیدا بە واتای جاڕدانی شەڕو پێکدادانی خوێناویە چونکە لە لایەن ناسیۆنالیستەکانی نەتەوەکانی بەرامبەریش سنوورگەلێکی خەیاڵی دێنە کایەوە کە بە تەواوی ناتەبایی لەگەڵ سنوورەکانی جێی پەسندی ناسیۆنالیستەکانی کورد هەیە. ئەو بابەتە بەتایبەت سەبارەت بە ئێرانو کوردستانی ئێران ڕاستە. لەبەر ئەوە کە لەم ناوچەیە هەزاران ساڵە کە نەتەوەو قەومەکانی ئەم نیشتمانە دەگەڵ یەکتر دەژینو تێکەڵاوییەکی ئیتنیکیی توندیان هەیە، هەر چەشنە کارێك بۆ جیاکردنەوەی سنوورەکان لانیکەم لە دەستپێکدا بە واتای هەڵگیرسانی شەڕگەلێك دەبێ کە لەوانەیە کۆتایی ئەو شەڕانە پێش بینی نەکرێ. ئەگەر ناسیۆنالیستەکان لەسەر کاری جیا کردنەوەی سنوورەکان پێداگری دەکەن لانیکەم ئەم پرۆژەیە پێش لە دەست پێکردنی پێویستی بە پێکهێنانی هەلومەرجی دێموکراتیك هەیە کە لەودا خەڵك گەیشتبێتە ئەو ڕێژەیە لە کولتووری سیاسی کە بتوانن لە قۆناغەکانی دواییدا لە ڕێگای سندووقی دەنگەوە دوور لە شەڕو خوێنڕێژی ئەو پرسە یەکلایی بکەنەوە. هەروەها دیار نیە کە لە هەلومەرجێکدا کە ئۆپۆزیسیۆنی کوردی هەر جار نا جارێك لە نێوخۆیدا تووشی لەتبوونی زیاتر دەبێو هەنووکە ئیرادەیەکی سیاسیی یەکگرتوو لە دەوری پرۆژەیەکی سیاسی تایبەت نەهاتۆتە کایەوە، چۆن دەتوانرێ لەوەها کەشێکی پرشو بڵاودا بچین بەرەو پیلی هاتنە کایەی خواستی ناسیۆنالیستە ڕادیکاڵەکان. لە هەلومەرجێکدا کە بیری نەتەوەیی خاوەنی یەکگرتوویی ڕێکخراوەیی ـ سیاسی نیەو ئیرادەیەکی یەکگرتوو دروست نەبووە چۆن دەتوانین دەست بەرین بۆ پراکتیزە کردنی بابەتی سەربەخۆیی؟ وەها دێتە بەرچاو کە ناسیۆنالیزمی ڕادیکاڵی کوردی نە تەنیا بڕوای بەم بابەتە نیە، بەڵکوو ئێستا لە ڕێی بەرەوپێش بردنی کەشێکی ناسیۆنال ـ ڕۆمانتیکی بە تایبەت لە دەرەوەی وڵات، لە هەوڵی داگیرکردنی تەواوی کەشی ئێستاو دواتر کردەیی کردنی بەرەوپێش چوونەکانی دواترە. بەڵام قسە لەسەر ئەوەیە کە لە نێوان ڕەوتە جیاوازەکانی ئەم ناسیۆنالیزمەش هاوئاراستەییو پێکەوە گونجاویی کردەیی بوونی نیەو ئەم بابەتە گومانی زۆرتر دەخاتە سەر هاتنە دیی بەرنامەکانی ئەوان. لە لایەکی دیکەشەوە دەتوانین بڵێین کە وشەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستانی ڕۆژئاواو... کە وشەگەلێکی دڵخوازی ئەم ناسیۆنالیزمەن، نیشان دەری ویستێکی بە هێزی پان ـ کوردیستین کە ڕیشەیان لە هەمان چەشنە ناسیۆنالیزمی ئەڵمانی دایە کە لە کاری ڕوونکردنەوەو شیتاڵکردنی ناسیۆنالیزم دا، لایەنی کولتووری زمانیان زەق دەکردەوەو ئەمە لە هەمبەر ناسیۆنالیزمی جۆری فەرانسەیی دا بوو کە لەودا لایەنی هاووڵات بوون بایەخی هەبوو. ئەم جۆرە ناسیۆنالیزمەی کە خزمایەتییەکی نزیکی لەگەڵ فکری شۆڤێنیستی هەیە مرۆڤ دەخاتەوە بیر پان عەرەبو پان تورك گەلێك کە هەموو عەرەبەکانو تورکەکان بە یەك میللەتە دەزانن،و ئەمە هەر ئەو ویستانەن کە خواستەکانی مافخوازانەی کوردەکانو زۆربەی میللەتەکانی ژێر چەپۆکی خۆیان سەرکوت کردو سەرکوت دەکەنو هەڵیان فریواندنو لە بنەڕەتدا شوناسێکی تایبەت بۆ خۆیان دادەنێن.

ئەگەر لە سەر بنەمای ئەم جۆرە تێگەیشتنە ناسیۆنالیزمی کوردی (جۆرە ڕادیکاڵەکەی) خەریکی پێناسە کردنەوەی بەرینتری بە میللەتەکانو دەوڵەتەکان بێ دەتوانین بڵێینو دەبێ قبووڵی بکەین کە گۆی زەوی دەبێ لە سەر بنەمای هاوزمانی لە نوێوە دابڕێژرێتەوەو بۆ نموونە هەموو عەرەبەکان یەك وڵات دروست کەن، هەموو تورکەکان وڵاتێك، هەموو فارسەکان وڵاتێكو تادوایی!و ئەمە لە کاتێك دایە کە پرۆژەکانی پێکهێنانی دەوڵەت، ئەگەر بە پێدراوە مێژووییەکان پاساوی بۆ بێنینەوە، تەنیا لە سەر بنەمای فاکتۆری زمان بەرەوپێش نەچوون لەگەڵ ئەمەش دا ئاخۆ ئەم جۆرە ناسیۆنالیزمە ئەگەر ڕۆژێك یەکێك لە کەمایەتییەکانی نێوخۆی خوازیاری سەربەخۆیی بێ، ملی بۆ ڕادکێشێ؟

هەر ئێستا زۆربەی بیردۆزەکان قسە لەسەر گلۆبالیزاسیۆن، کوسمۆپۆلیتیسم (جیهان نیشتمانی)و سەردەمی پۆست مۆدێرنیزم دەکەن، و ئەم ڕووکارانە وەك تایبەتمەندیی دەورانی ئێمە دێنە بەرچاو. لەوەها هەلومەرجێك دا بە پێی پێناسەی ئەوان لە دەوڵەت ـ نەتەوەکانی ئێستا ڕووبەڕووی کێشەگەلێکی زۆر بوونەتەوەو لە ڕاستیدا ئەم دەوڵەت ـ نەتەوانە زۆر لە توانایییەکانو بیاڤە ئارایيو کلاسیکییەکانی خۆیان لەدەست داوە یان دەدەن (ئۆلریچ یەکێك لەم بیردۆزانەیە). بە بڕوای ئەوان لە وەها هەلومەرجێك دا شوناسە ناوچەییەکان زەق دەبنەوە، بەڵام هەر لەو کاتەدا ئەوە بە واتای ئەوە نیە کە هێزی ئەو دەوڵەت ـ نەتەوانەی ئێستا بۆ هەمیشە بسڕدرێتەوەو پەرشو بڵاو بن. بە پێچەوانەوە، تەنانەت ڕەوتی گلۆبالیزاسیۆن بە جۆرێك ئەم دەوڵەتانە لە هێندێك بواردا بەهێزتریش دەکات. بەڵام ئەوەی کە دەبێ ئەم دەوڵەت ـ نەتەوانە ملی بۆ ڕاکێشن بێجگە لە قبووڵ کردنی ژمارەیەك دامەزراوە یان نەتەوەییەکان، قبووڵ کردنی جۆرێك پلۆرالیسمی فەرهەنگیو کولتوورییە بۆ ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ سەپاندنی یەك لایەنەی فەرهەنگو کولتوورێك کە پێشتر دەبوو کردەیی بێ.

لە بەستێنێکی ئەوتۆ دا، کەواتە گۆڕانکاریەکان نە لە ڕێگای پێکهێنانی بەردەوامی دەوڵەت ـ نەتەوە نوێیەکان، بەڵکوو لە بنەڕەتدا (لە سەر ئەم وشەیە پێداگری دەکەم) لە سەر بنەمای پێکهێنانی فرەچەشنیو پلۆرالیسم لە پێکهاتەی دەوڵەت ـ نەتەوەکانی ئێستا دا بەرەوپێش دەچن. تایبەتمەندیی سەرەکیی گلۆبالیزاسیۆن تێکەڵاو بوونی زۆرترو پەیوەست بوونی زۆرتری ناوچەکانە لەگەڵ یەکترو ئەمە لە کاتێك دایە کە پێکهێنانی بەردەوامی دەوڵەت ـ نەتەوە نوێیەکان بە جۆرێك لە جۆرەکان دژی وەها ڕەوتێکە. کەوایە دەتوانین بەو ئاکامە بگەینو دیارە وادێتە بەرچاو کە چارەسەر کردنی پرسی نەتەوەیی لە وڵاتەکاندا لە بنەڕەت دا لە ڕێگای پێکهێنانی پلۆرالیسم لە دەسەڵات دا ڕێگەی بۆ دەکرێتەوە. پلۆرالیسمێك کە مل کەچ بێ بۆ فرەچەشنیی فەرهەنگیو زمانیو دەسەڵات دیسانترالیزە بکات. کەواتە ناسیۆنالیزمی ڕادیکاڵ لە زۆربەی ڕووکارەکانی دا دژی وەها ڕەوتێکەو لە بنەڕەتدا لە ڕووکارەکانی دا ناتوانێ هیچ داهاتوویەکی هەبێ.

پەیڤ

پێکگەیشتنی دوو شێوە ڕوانین، بەڵێ یان نە

ن: ڕەحمان سەلیمی — و. بۆ کوردی سامان کۆنەپۆشی

سەرلەنوێ پێناسە کردنەوەی چەمكو کاریگەریی بزاڤێکی سیاسیو گونجاندنیان لەگەڵ گۆڕانکارییەکانو ئەکتیڤ بوون لە بیاڤە سیاسیو کۆمەڵایەتییەکانی کۆمەڵگەدا کارێکی پێویستو هاوکاتیش ژیانەکییەو، دەبێتە هۆی پاساودانەوەو ڕەوایەتی بەردەوامی خەباتو دەستەبەربوونی ئەمەش بەستراوەتەوە بە وەخۆ گرتنی بەشێوەیەکی ئاوەزمەندانەی ئەو کەسایەتیو ڕەگەزە سیاسییانەی کە لە گۆڕەپان دان.

پێشبینیی ڕەهەندە ئەرێنیو نەرێنییەکانی ئەم ریسك گەلەش بەستراوەتەوە بە شارەزاییو ناسینی زانستیو تیۆریکی بیاڤی گشتیی کۆمەڵگە لە هەموو ڕەهەندەکانیدا. لە ڕوانگەیەکی لەم چەشنەدا سیاسەت وەك چەمکێکی بیاڤی ئۆبژێکتیڤ ڕووبەڕووی دەسکەوتو نوشوستیگەلێکی یەك لە دوای یەك دەبێتەوەو، دەرنجامی دەسکەوتەکان نیشاندەری پێگەی کۆمەڵایەتیو جەماوەریی ئەکتەرە سیاسیو شوێندانەرەکانە لە سەر ڕووداوە سیاسییەکان.

ئەوەی لەم نووسینەدا گرینگیی پێ دەدرێ هەڵوەستەیەکی خێرایە لە سەر ئەو ڕەوتو کەسایەتییە سیاسییانەی خۆرهەڵاتی کوردستان کە لە گۆڕەپانی خەباتی ئازادیخوازانەی نەتەوەیی دانو هەروەها وەڵامدانەوە بەم پرسیارەی کە بۆچی ئەم ڕەوتگەلە لە دەیەی ڕابردوودا لە کۆمەڵگای خۆرهەڵاتی کوردستان تەریك کەوتوونەتەوەو نەیانتوانیوە ڕۆڵی خۆیان وەك ڕێبەریی بزاڤی ئازادیخوازانەی نەتەوەیی بگێڕن؟

بەر لەوەی کە بچمە سەر وەڵامی ئەم پرسیارە پێویستە پێشەکی ئاماژە بەم خاڵە بکەم کە لەم نووسینەدا خۆمان بەو فاکتەرە دەرەکییانەوە خەریك ناکەین کە شوێن لە سەر لاوازیی کارتێکەریو بێتوانایی لە زیندوو ڕاگرتنی بزاڤی نەتەوەیی لە لایەن ڕێکخراوو کەسایەتییە سیاسییەکانەوە دادەنێن. لەم بوارەدا بۆچوونگەلێکی جیاواز لە ئارادانو بە باوەڕی من هێنانەکایەی بەردەوامی ئەم فاکتەرانە ئاماژە بە هەوڵێك دەکات کە دەخوازێت بە جۆرێك لاوازیو کەموکوڕییەکانی ئەم کاراکتەرانە حەشار بداتو نوشوستیو نایەکگرتوویی بزاڤی نەتەوەیی لە خۆرهەڵاتی کوردستاندا پاساو بداتەوە. هەنووکە پێویستیی خوێندنەوەیەکی مودێڕن و لێڕوانینێکی کارکردگەرایانە لەم خەسارگەلە پتر لە هەر کاتێکی دیکە خۆی دەنوێنێت.

دەتوانین ئەو دیسکۆرسە سیاسییەی کە لە بیاڤی خەباتی ناسیونالیستیی خۆرهەڵاتی کوردستان دایە بە سەر دوو بەشی حیزبە سیاسییەکان لە لایەكو بژاردەو ڕووناکبیرانو کەسایەتییە سیاسییە سەربەخۆکان لە لایەکی دیکەدا دابەش بکەین. دیسکۆرسی زاڵی حیزبە سیاسییەکانی خۆرهەڵات بە دەست دیاردەیەك بە ناوی خوێندنەوەیەکی نازانستیانە لە واقیع بینیی سیاسییەوە دەناڵێنێتو بە لێڕوانینێکی تاك ڕەهەندی بۆ گۆڕانکارییەکانی ئێرانو بەرتەسك کردنەوەی زەینیو نازانستیانەی کەشوهەوای خەباتی نەتەوایەتی، دەخوازێت ئەم ڕوانگەیە بەسەر کۆمەڵانی خەڵكدا بسەپێنێ کە سەردەمێکی زێڕین بە ڕێگاوەیەو دەتوانین بە پاراستنی ئەو دۆخەی کە هەیە ڕۆڵی مێژوویی خۆمان لەو گۆڕانکارییە شیمانەییانەدا بگێڕین کە لە داهاتوویەکی نزیكدا لە ئێران ڕوودەدەنو هەموو کات هەوڵ دەدات ئەو فاکتەرە دەرەکییانە زەق بکاتەوە کە شوێن لە سەر چالاك نەبوونی بزاڤەکە دادەنێن.

بە هەڵوەستەیەکی کورت لە سەر ئەدەبیاتی سیاسیی ڕێبەرانی حیزبەکان بە هاسانی دەتوانین قامك لەسەر ریالیزمی ساکاربینانەی ئەم حیزبانە دابنێینو لەم ڕاستییە بگەین کە گوتارو نووسینە. مزگێنی بەخشەکانیان تا چ ڕادەیەك لە پێناسە کردنی ڕۆڵی خۆیان لە هاوکێشە سیاسییەکانداو کارکردەکانیان لە پێکهێنانی گۆڕانکاریو بەستێن سازیی ڕاستەقینەو فرەڕەهەند لە ڕاستای چالاك کردنەوەی ئەو پۆتانسیەلانەی لە خۆرهەڵاتی کوردستان دان، هەژارو واق وڕماوانەیەو، هەر خودی ئەمەش هۆکارێکی کاریگەرە لە شیکردنەوەی تواناییو لێهاتووییەکانو بێتوانایی لە ئاراستە بەخشین بە پۆتانسیلە نێوخۆییەکانو سەرەئەنجام ئەو لەتبوونو لێکدابڕانە پێناسە

درێژە لە لاپەرەی ٨

چاوخشاندنێك بە کورتەمێژووی بەڕێوەچوونی ڕۆژی جیهانیی ژن لە ئێراندا

نووسینی: زێنەب پێغەمبەرزادە
وەرگێڕان لە فارسییەوە: تەها ڕەحیمی

ڕێزگرتن لە هەشتی مارس لە ڕۆژئاوا مێژینەیەکی سەد ساڵەی هەیەو ساڵانێکە لە زۆربەی ناوچەکانی دنیا لەو ڕۆژەدا باس لە دۆزەکانی ژن دەکرێ. لەو وتارەدا تیشك دەخەینە سەر هەوڵی ژنانی ئێران بۆ باس کردن لە کێشەکانیان لەو ڕۆژە داو هەورازو نشێوەکانیان لەو پێناوەدا تاوتوێ دەکەین.

سەردەمی مەشرووتە، دەسپێکی ڕێگەیەك

ئەوە "کۆمەڵەی راسپاردەی بەختەوەریی ژنان" بوو کە لە بەرەبەری ساڵی ١٣٠٠ی هەتاوی دا بۆ یەکەمین جار، ٨ مارسی وەك ڕۆژی جیهانیی ژن بە فەرمی ناسی‌و ڕێورەسمەکەی لە شاری ڕەشت بەڕێوەبرد. (ناهید، ١٣٦٠: ١١٣) ئەو ڕێکخراوەیە یەکێك لەو دەیان ڕێکخراوی ژنانی دیکە بوو کە پاش مەشرووتە بە مەبەستی وشیار کردنەوەی ژنان بە دامەزراندنی قوتابخانەی کچانەو دەرکردنی بڵاوکراوە بیچمی گرت. "کۆمەڵەی راسپاردەی بەختەوەریی ژنان" گرووپێك لە ژنانی چەپی گیلان پێکیان هێنابوو کە پۆلی گەورەساڵان (ئەکابیر)، سەرەتایی، کتێبخانەو شوێنی خوێندنەوەی بۆ ژنانی ڕەشت‌و ئەنزەلی دابین کردبوو بڵاو کراوەی راسپاردەی بەختەوەریی "ژنان"ی شی دەردەکرد. ئەو کۆمەڵەیە چەند ساڵ لە سەریەك ڕێورەسمی ڕۆژی جیهانیی ژنی بەڕێوەبرد. لە سەردەمی ڕەزاشادا دامەزرێنەرانی ئەو ڕێکخراوەیە وەك زۆربەی چالاکانی دیکەی ژن، خرانە بەندیخانەوە. (سانا ساریان ١٣٨٠: ١٦٥)

ڕێکخراوی ڕابوونی ژنانیش کە لە کۆمەڵەی ژنانی نیشتمانپەروەر جیاببۆوە، ساڵی ١٣٠٦بە " شانۆی کچی قوربانی" (شانۆنامەیەك لە نووسینی میرزادەی عیشقی) ڕێزی لە ٨ی مارس گرت. ئەو سەردەم ژنان بۆیان نەبوو بچنە هۆڵی شانۆو سینەما، کەوابوو ئەو شانۆیە یەکەم نواندنێك بوو کە بۆ ژنان‌و لە لایەن ژنانەوە ئامادە کرابوو. ئەو شانۆیە بە مەبەستی کۆکردنەوەی یارمەتیی ماڵی، بۆ بڵاوکردنەوەی گۆڤاری ژنانی نیشتمانپەروەر و کردنەوەی پۆلی گەورەساڵان بۆ ژنان، لە ماڵی (نورلهدی منگنە) کە یەکێك لە ئەندامانی ئەنجومەن بوو بەڕێوەچووو بیتاقەکەشی (تیکیت) بەناوی کارتی زەماوەندەوە راکێشراو فرۆشرا. ئیدارەی (نظمیە) دەیویست ڕێورەسمەکە تێك بداو بەکرێگیراوانیش قسەی ناخۆش‌و تاڵیان بە ژنانی بەشداری شانۆکە دەگوت. (بامداد،٥٦)

شۆڕش‌و دوورخستەوە بۆ بیاڤی تایبەتی

٨ی مارسی ١٣٥٧ ژمارەیەکی زۆر لە ژنان بۆ دەربڕینی ناڕەزایەتی دژی سڕینەوەی یاسای پشتیوانی لە خێزان، قەدەغەی دادوەریی ژنان‌و خۆداپۆشینی (حجاب) زۆرەملی لە تاران‌و هێندێك لە شارەکان ڕژانە سەر شەقامەکان.(ئەردەڵان ١٦٥:١٣٨٠) پاش بە توندوتیژی کێشرانی یەکەم ٨ی مارسی دوایی شۆڕش، بۆ چەندان ساڵ ٨ی مارس بۆ بیاڤی کەسێتی دوورخرایەوە. تەواوی دەیەی ٦٠، ٨ی مارس لە دانیشتە لێکۆڵینەوەیی چالاکانی ژن‌و لە ماڵەکاندا یادی لێ دەکراوەو ڕێزی لێدەگیرا.

ئەو دۆخە تا سەردەمی چاکسازی بەردەوام بوو. لە جیاتی ئەوە، ڕۆژی لە دایکبوونی حەزرەتی زارا وەك ڕۆژی فەرمیی ژن بەسەر ژنانی ئێران داسەپا. ساڵی رابردووش ڕۆژی لەدایك بوونی حەزرەتی مەعسوومە بە ڕۆژی کچ ناودێر کرا. بۆ ئەوەش ئەوەیان بە بەڵگە دێنایەوە کە ئەوان بە کچێتی مردوون. لە ڕۆژی ژنی کۆماری ئیسلامی، باسێك لە کێشەکانی ژن لە ئارادا نیە. بەڵکوو بەردەوام پێویستیی فیداکاری‌و لێبووردەیی ژنانیان بەگوێدا دەخوێنن.

گەڕانەوە بۆ بیاڤی گشتی لە کۆتاییی دەیەی ٧٠دا

ساڵی ١٣٧٨، دوای چەندین ساڵ، ڕێورەسمی ٨ی مارس لە شوێنی گشتی بەڕێوە چوو. ئەگەرچی ئەو ڕێورەسمە لەلایەن

گرووپە جۆراوجۆرەکانی ژنانەوە بەڕێوە دەچوو، بەڵام لەبەر پێویستیی وەرگرتنی ئیزننامە، ئەنجومەنی فەرمی بڵاوکردنەوەی گەشەو بڵاوکردنەوەی ڕووناکبیری‌و لێکۆڵینەوەی ژنان، بەرپرسایەتییەکەی گرتە ئەستۆ.

ساڵی دواتر" ناوەندی فەرهەنگیی ژنان" وەك یەکێك لە یەکەمین ڕێکخراوە ناحکوومییەکانی ژنان لە سەردەمی چاکسازیدا، ڕێورەسمی ٨ی مارسی لە خانەی هونەرمەندان گرت. ئەو بەرنامەیە کە بە شێوەیەکی، ژنانە و ناسانترالیزە بەڕێوە دەچوو، ئەم بەرنامانە پێشکەش کران: مووزیکی "موتریبی" لە ڕێرەوەکاندا لەلایەن کچە لاوەکان، پێشانگەی نەقاشی ژنانی هونەرمەند، ڕێزگرتن لەو ژنانەی توانیویانە ژیانیان بگۆڕن، وتەبێژیی چالاکانی ژن، پێشاندانی کورتە فیلم، فرۆشتنی کارت پۆستاڵ کە تێیدا داوا کرابوو دەوڵەت پێوەست بە کونڤانسیۆنی سڕینەوەی جیاوازی دژی ژنان ببێ، هەڵبەت دەبێ بگوترێ ئەو کارناڤاڵە ژنانەیە ڕووبەڕووی لەمپەرگەلێکی زۆر بۆوە. لە دوایین ساتەکانیدا پێشیان بە بڵاوکردنەوەی فیلمەکان کردو بڕیار درا ناوی ناوەندی کلتووری ژنان لەسەر پلاکاردەکان پاك بکرێتەوە. و.... (ئەحمەدی خوراسانی، ١٣٨٠، ٢٠٨ ـ ٢٢٠)

دەیەی ٨٠ هاتنە سەر شەقامەکان‌و ڕەگاژۆیی بۆنێو زانکۆکان

ساڵی ١٣٨١، ٨ی مارس گەڕایەوە شوێنی ڕاستەقینەی خۆی واتا شەقامەکان. هاوکات لەگەڵ هێرشی ئەمریکا بۆسەر عێراق ناوەندی فەرهەنگیی ژنان بە وەرگرتنی ئیزننامە لە پارێزگەی تاران میتینگێکی ناڕەزایەتیی لە باخی گشتی (پارك) لالە پێك هێنا. ئەو کۆبوونەوەیە بە بڕیاری هێزی ئینتیزامی بەجێی ئەوەی لە دەوروبەری مەلەوانگە بگیرێ بۆ شوێنی ئامفی تیئاتری سەربازی پارکی لالە گوازرایەوەو لە ژێر چاوەدێریی توندی پۆلیسی دا بەڕێوە چوو. بەڵام ئەو کۆبوونەوەیە کە بۆ ناڕەزایەتیی دەربڕین دژی توندوتیژی سەر ژنان پێکهاتبوو، گۆڕا بە توندوتیژی دژی ژنان‌و هێندێك لە بەشدار بووانی کۆبوونەوەکە دەستبەسەر کران. (هەمان سەرچاوە، ١٣٨٥: ١٩) دوای کۆبوونەوەی ٨ی مارسی ١٣٨٤ لە باخی خوێندکاران، کۆبوونەوەی ساڵی ١٣٨٥یش لە بەرانبەر پارلەمان، بە بەشداری گرووپە جۆراوجۆرەکانی ژنان پێك هات، بەڵام بەلێدان‌و هەروژم‌و دەستبەسەر کرانی بەشدار بووان بەدەست پۆلیسی ژن کۆتایی پێ هات.

بەڵام ڕێورەسمی ٨ی مارس لەو ساڵانەی دواییدا سەرەڕای هەستاندنەوەی ئیزننامەکان، ڕێگری کردن لە هەمبەر وتەبێژییەکان‌و ئەو فیلمانەی ئیزنی بڵاوکردنەوەیان پێنادرێ، خوێندکاران بە داهێنانی ژنانەییەوە هەر چۆنێك بێ لە زانکۆکانی سەراسەری وڵات دا ڕێز لەو ڕۆژە دەگرن.

لە ساڵی ٨٤ لە حاڵێك دا ٦ ڕێورەسمی خوێندکاریی ٨ی مارس بەڕێوەچوون کە لانیکەم ئیزننامەی ٥ ڕێورەسمی دیکە هەستاندراوە. (حەبیبی، ١٣٨٥:١٣) ساڵی ٨٥ یش لە زۆربەی زانکۆکان گرووپە جۆراوجۆرەکان بۆ پێك هێنانی ڕێورەسمی ڕۆژی ژن داوای ئیزننامەیان کرد، بەڵام ئەو کەشەی دوای گرتنی چالاکانی ژنان هاتە ئاراوە، زۆربەی ئیزننامەی زانکۆکانی ڕەت کردەوە. پێك هێنانی ڕێورەسم لە بەرەبەرەی ٨ی مارس لە گرووپێکی-تری زانکۆکان قەدەخە کرا. سەرەڕای ئەوەی کە ٥ ڕێورەسم ئیزننامەیان لێی ئەستاندرایەوە، بەڵام بەو حاڵەش ٩ ڕێورەسمی دیکە پێکهات. (ئەفزەلی‌و پێغەمبەر زادە، ١٣٨٦: ٢٦ـ ٢٨)

هەڵبەت هەمووی ئەوانەش، پاش لە پەراوێز خستنی هێندێك لە وتەبێژان، فیلم، پێشانگەو کار لاوەکییەکان‌و تەنانەت گوازتنەوەی شوێنیان لە هۆڵە گشتی‌یەکانەوە بۆ نوسینگەی ڕێکخراوەکان ئیزنی بەڕێوەچوونیان پێ درا. ئەو خوێندکارانەی کە نەیانتوانیبوو ئیزننامە وەرگرن، هەوڵیان دا بە پێك هێنانی تریبوونی ئازادو کۆبوونەوە یان بڵاوکردنەوەی بروشور، گوڵ، شیرینی، ئەو ڕۆژە لە هاوپۆلییەکانیان پیرۆزبایی بکەن.

پەیامی پیرۆزبایی یەکیەتیی ژنانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

بەبۆنەی ٨ی مارس

ڕۆژی نێونەتەوەیی ژنان لە جیهان دا

ژنانی خەبات کار و کۆڵ نەدەری جیهان:

یەکیەتیی ژنانی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە ناوی هەموو ئەندامان ولایەنگرانیەوە، بە بۆنەی ٨ی مارس ڕۆژی نێونەتەوەیی ژنان لە جیهان، پیرۆزبایی لە سەرجەم ژنانی جیهان بەگشتی و ژنانی ئێران و کوردستان بەتایبەتتی دەکا.

لەو ڕۆژە مەزنەدا سەری ڕێزو وەفا بۆهەموو ئەو ژنە خەباتکارو خۆڕاگرانەی کە لە پێناوی هەوڵدان بۆ دەستبەر بوونی مافە رەواکانی ژنان و دابین کردنی عەداڵەتی کۆمەڵایەتی لە کۆمەڵ و خێزاندا گیانی خۆیان پێشکەش کردووە و بوونەتە قوربانی دادەنەوێنین.

یەکیەتیی ژنانی دێموکراتی کوردستان لە یادی تێپەڕبوونی یەك سەدە بەسەر ئەم ڕۆژە مێژوویی یە، دەنگی خۆی تێکەڵ بە دەنگی سەرجەم ژنان لە جیهان وخەباتی خۆی لەگەڵ سەرجەم خەباتی ڕێکخراوەکانی ژنان لە جیهان و بەتایبەت لە کوردستان و ئێران گرێ دەدات و بەڵێن و پەیمان لەگەڵ ژنانی کوردستان نوێ دەکاتەوە و تا وەدی هاتنی ئامانجە بەرز و ئینسانیەکانی ژنان لە خەبات و تێکۆشان نەوەستێ، لە هەمان کاتدا یەکیەتیی ژنانی کوردستانی ئێران داوا لەژنانی ئێران و کوردستان دەکا بۆ دەستبەر بوونی مافەرەواکانیان زیاتر هەوڵ بدەن و بۆسەقامگیر کردنی ئازادی و دێموکراسی لە ئێران تێبکۆشن، چونکو گەیشتن بە ئازادی هەموو چین و توێژەکانی کۆمەڵگایەك لە گرەوی گەیشتنی ئەو کۆمەڵگاییە بە ئازادی و دێموکراسی دایە.

پیرۆز بێ ٨ ی مارس ڕۆژی نێونەتەوەیی ژنان

یەکیەتیی ژنانی دێموکراتی
کوردستانی ئێران
٢٠٠٨/٣/٨

لە دەوری ئاڵای حیزبی دیموکراتی کوردستان کۆببنەوە

KURDISTAN
The Organ of Kurdistan Democratic Party - Iran
No: 482 19 March 2008

ماڵپەڕی ناوەندیی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان ـ ئێران، ڕۆژنامەی "کوردستان" و ڕادیۆ دەنگی کوردستان لە تۆڕی جیهانیی ئینتێرنێت دا:

www.kurdistanukurd.com
info@ kurdistanukurd.org info@ kurdistanukurd.com
www.kurdchannel.com : Hotbird: 8 - MHZ: 12303 -
Polarization: Vertical - S R: 27500 - FEC: ¾

www.radiokurdistan.net
dengikurdistan@gmail.com
Radiopdk_Iran@yahoo.com
Tel: 00 9647701597268

تەلەفۆنی تەشکیلاتی نهێنی:
009647701901658
Kdp.Tashkilat@gmail.com
Tashkilat82@yahoo.com

ڕاپۆرتێکی وێنەیی لە کۆنگرەی ۱۴ی حیزبی دێموکراتی کوردستان

بەر لەماڵاوایی

هاوبەشی لە هەرەوەزی بنیاتنانی داهاتوویەکی باشتردا

قادر وریا

ئەم نووسینە لە ڕێورەسمی دەست پێکردنی کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان دا خوێندرایەوە

خوشك‌و برایانی بەڕێز!

میوانان، ئەندامانی بەڕێزی کۆنگرەی چاردەی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

لە ساتەوەختێکی مێژووسازداو، لە بۆنەیەکی گرنگ‌و مێژوویی‌و پیرۆزو خۆش دا لە دەوری یەك کۆبووینەوە بۆ ئەوەی پێکەوە کۆنگرەی چاردەیەمینی حیزبی دێموکراتی کوردستان دەست پێبکەین.

ئێوە ژنانی ئاگاو چالاك‌و یەکسانیخواز، ئێوەی تێکۆشەرانی دێرینی نەتەوەی کوردو حیزبی دێموکراتی کوردستان کە لە درێژەی تەمەنی هەر دوو ڕێژیمی شایەتی‌و کۆماری ئیسلامی‌دا، چ لە بەندیخانەکان، چ لە چیا سەرکەشەکان‌و چ لە دەربەدەری‌و دوورەوڵاتی‌دا سەمبولی خەبات‌و خۆڕاگری بوون، ئێوە ڕووناکبیرانی شۆڕشگێڕ کە بە بیرو قەڵەمی بوێرتان ڕێنوێن‌و ڕێڕوونکەرەوەی خەباتی حیزبەکەتان‌و نەتەوەکەتانن، ئێوە لاوانی تێگەیشتوو کە قۆڵتان لە ڕزگار کردنی نەتەوەکەتان بە بیرو میتۆدی نوێوە هەڵماڵیوە، ئێوە بنەماڵە سەربەرزەکانی شەهیدان، کە بەردەوامیی حیزبمان‌و بەرەوپێشچوونی خەباتی خۆمان‌و نەتەوەکەمان بۆ ئازادی، بەرهەمی ڕەنج‌و تێکۆشان‌و خۆبەختکردنی ئازیزە نەمرەکانتانە، هەمووی ئێوە بەگشتی کە هەرکامێکتان‌و هەر تەیف‌و توێژێکتان سەمبول‌و نموونەو نوێنەری سەدان‌و هەزاران مرۆڤی وەك خۆتان تێکۆشەرو سەربەرز لە نێو حیزبی دێموکرات‌و نەتەوەکەتان دان، لە بنکە جۆراوجۆرەکانی پێشمەرگەوە، لە کەمپ‌و شارو شارۆچکەکانی هەرێمی کوردستانەوە، لە شارو پێتەخت‌و وڵاتانی جۆراوجۆری جیهانەوە، تەشریفتان هێناوە، تا پێکەوە لەم ساتەوەختەدا شادیی دەست پێکردنی کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان بەسەر خۆمان دا دابەش بکەین‌و تاجی شانازیی بەشداری لە بنیاتنانی قۆناغێکی نوێ لە مێژووی حیزبمان دا، لە سەر خۆمان دابنێین.

خۆشی لە خۆمان کە شایەدو بەشداری ئەم بۆنە گرنگ‌و چارەنووس سازەین. خۆشی‌و شانازی‌و سەربەرزی بۆ ئێوە کە لەم ڕێوڕەسمەدا بەشدارن، بۆ هاوڕێیان، هاوخەباتان‌و هاوئامانجەکانمان لە سەرانسەری کوردستان‌و لە سەرانسەری جیهان دا کە بە هەوڵ‌و تێکۆشانی بێوچانیان، کاریان بۆ پێکهاتنی ئەم کۆنگرەیە کردوەو ئێستاش دڵیان لەگەڵ دڵی ئێمەدا لێ دەداو هیوایان بە ئێمە بەستوە تا ئەم کۆنگرەیە هەر بەو جۆرە کە هەموو دۆستان‌و دڵسۆزان ئارەزوو و چاوەڕوانی دەکەن، سەرکەوتووانە بەڕێوەببەین.

کۆنگرەی ١٤ بەردی بناخەی قۆناغێکی نوێ لە مێژووی حیزبی دێموکراتی کوردستان دا دادەنێ. ئێوەی بەڕێز کە لە دەسپێکی ئەم کۆنگرەیەدا ئامادەن‌و، لە بڕگەکانی دیکەی کاروباری ئەم کۆنگرەیەش دا، ڕۆڵ‌و ئەرکتان لە سەر شان دەبێ، حەقتانە بە خۆتان بنازن.

هەمووشمان لە سەرمانە بریسکەی ڕوانین‌و ترپەی لێدانی ئەو میلیۆنان چاوو دڵەی لەم ساتەوە تا کۆتایی کۆنگرە، بە هۆمێدو تاسەوە لەگەڵمان دان ببینین‌و ببیسین‌و، وەڵامی شایانی گەورەیی ئەم کۆنگرەیە، گەورەیی ئەم حیزبەو گەورەیی ئەم نەتەوە وشیارو ئازادیخوازەیان، پێبدەینەوە.

خۆشەویستان!

ئێستا کە کومیتەی ئامادە کردنی کۆنگرەی ١٤، شانازیی بەڕێوبردنی ڕێوڕەسمی دەست پێکردنی کۆنگرەو ئەرکی بەخێراتن کردنی ئێوەی بەڕێزی بە من داوە، ڕێگام بدەن بە نوێنەرایەتیی ئەم کومیتەیە، لە قووڵایی دڵ‌و سۆزو هەست‌و هزری ئازادیخوازیمەوە، بەخێرهاتننتان بکەم. بۆ ڕێوڕەسمی کردنەوەی کۆنگرەو، بۆ بەشداریی چالاکانەو بەرپرسانە لەم کۆنگرەیەداو، بۆ هاوبەشی لە هەرەوەزی بنیاتنانی داهاتوویەکی باشتر بۆ حیزبی دێموکراتی کوردستان‌و خەباتی نەتەوەیی، ڕزگاریخوازانەو دێموکراتیك لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان دا، بەخێر بێن قەدەمتان خێرو، حوزوورتان سەرچاوەی چالاکی‌و بەرهەم‌و، کانگای تین‌و گوڕ دان بە کارەکانی ئەم کۆنگرەیە بێ.

جارێکی دیکەش بەخێر بێن.